

Alle 25-vuotiaiden haasteet ja tuen tarpeet vanhemmuudessa

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Emilia Kivipuro

Krista Pitkälä

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2023

Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystenhoitajan tutkinto-ohjelma

KIVIPURO, EMILIA & PITKÄLÄ, KRISTA:
Alle 25-vuotiaiden haasteet ja tuen tarpeet vanhemmuudessa
Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö 55 sivua, joista liitteitä 10 sivua
Tammikuu 2023

Vanhemmuuteen liittyvät huolet ovat yleisiä ja vanhemmuus koetaan usein kuormittavana. Nuoret vanhemmat kokevat esimerkiksi vanhemman rooliin siirtymisen ja uuden vastuun kantamisen haastavana. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia haasteita ja tuen tarpeita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa. Opinnäytetyön tehtävinä oli vastata seuraaviin kysymyksiin: Minkälaisia haasteita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa? Minkälaisia tuen tarpeita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa? Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena käyttäen induktiivista sisällönanalyysia. Yhteistyötahona toimi Vanuva-hanke, jonka tavoitteena on tukea syrjäytymisuhan alla olevia nuoria vanhempia. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että kirjallisuuskatsauksen tuloksia voidaan hyödyntää Vanuva-hankkeen järjestämässä vanhemmuutta tukevassa ryhmätoiminnassa. Lisäksi tavoitteena oli tarjota esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa työskenteleville terveydenhoitajille tietoa aiheesta.

Kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta alle 25-vuotiaiden vanhemmuudessa kokemien haasteiden pääluokaksi muodostui arjen kuormittavuus. Se piti sisällään muutoksia arjessa kuten vastuun ottaminen, taloudelliset haasteet ja arjessa jakaminen. Arkea kuormitti myös tukiverkoston puute, joka koostui sosiaalisten kontaktien puutteesta ja parisuhteen haasteista. Vanhemmaksi kasvaminen oli tuen tarpeisiin liittyvä pääluokka, joka koostui stigman kokemuksesta, vanhemman rooliin siirtymisestä, sosiaalisen tuen tarpeesta ja tiedon puutteesta.

Tulosten perusteella voitiin päätellä, että nuoret kokevat hyvin samantyyppisiä haasteita ja tuen tarpeita vanhemmuudessa kuin vanhemmat yleisesti. Toisaalta nuorilla korostuu vanhemmuuteen siirtymisessä häpeän tunne sekä arvostuksen ja hyväksynnän puute. Lisäksi sosiaalisten kontaktien puute ja kaverien eri elämäntilanne vaikuttavat negatiivisesti nuorten vanhempien tukiverkostoon. Jatko-tutkimustehtävänä voitaisiin selvittää millä keinoilla nuoria vanhempia voitaisiin näissä haasteissa tukea. Olisi myös hyvä selvittää, ovatko suomalaisten nuorten vanhempien haasteet ja tuen tarpeet samanlaisia kuin mitä tässä kirjallisuuskatsauksessa tuli esille.

Asiasanat: vanhemmuus, nuoret vanhemmat, haasteet, tuen tarpeet

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and Health Care
Public Health Nursing

KIVIPURO, EMILIA & PITKÄLÄ, KRISTA:
The Challenges and Support Needs of Parents under 25 in Parenthood
Descriptive Literature Review

Bachelor's thesis 55 pages, appendices 10 pages
January 2023

The purpose of this thesis was to describe what kind of challenges and support needs parents under the age of 25 have in parenthood. The study was carried out as a descriptive literature review and the data was analysed using inductive content analysis. The partner of this study was Vanuva project, where the main objective is to support young parents at risk of exclusion. The aim of the study was that the results of the literature review could be used in the Vanuva project's interventions.

As for the results of the literature review, the main category of the challenges that the young parents experienced was burden of everyday life. It included changes in everyday life such as taking responsibility and coping with everyday life. Everyday life was also burdened by the lack of social support, which consisted of a lack of social contacts and challenges in the relationship. Support needs were related to transitioning to parenthood. This main category consisted of experience of stigma, transitioning into the role of a parent, need for social support and lack of information.

The findings indicate that young people experience the same type of challenges and support needs in parenting as other parents. In the transition to parenthood young people feel shame and they experience lack of appreciation and acceptance. In addition, isolation and the different life situations of friends have a negative effect on the social support network of young parents. Recommendation for further research is to examine how young parents could be supported in these challenges.

Key words: parenthood, young parents, challenges, support needs

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
	2.1 Vanhemmuus	7
	2.2 Äitiys ja isyys	8
	2.3 Vanhemmuuden haasteet	9
	2.4 Vanhemmuuden tukeminen	10
	2.5 Nuoret vanhempina	11
	2.6 Terveystieteiden rooli vanhemmuuden tukemisessä	13
3	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄT	16
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
	4.1 Menetelmälliset lähtökohdat	17
	4.2 Aineiston haku ja valinta	18
	4.3 Aineiston analyysi	23
	4.4 Aineiston kuvaus ja laadunarviointi	27
5	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET	29
	5.1 Arjen kuormittavuus	29
	5.2 Vanhemmaksi kasvaminen	31
6	POHDINTA	35
	6.1 Tutkimustulosten tarkastelu	35
	6.2 Eettisyyden arviointi	37
	6.3 Luotettavuuden arviointi	39
	6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimuksen aiheita	41
	LÄHTEET	42
	LIITTEET	46
	Liite 1	46
	Liite 2	51

1 JOHDANTO

Nuoret vanhemmat kohtaavat monia haasteita kuten vanhemman rooliin siirtymisen ja uuden vastuun kantamisen isänä tai äitinä (Angley, Divney, Magriples & Kershaw 2015, 67). Samaan aikaan aikuisuuteen kasvaminen on vielä kesken. Nuoren äidin ratkoessa kehitysvaiheensa normatiivisia pulmia, hänen tulisi selviytyä raskausajan ja alkavan vanhemmuuden psykologisista, emotionaalisista ja fyysisistä haasteista. (Halonen & Apter 2010, 881.) Synnytyksen jälkeinen masennus on yleistä nuorilla äideillä vanhemmuuteen siirtymisen aikana (Lee, Edwards & Hans 2020, 575). Masennus yhdistetään ongelmalliseen vanhemmuuteen, kun taas sosiaalinen tuki edistää myönteisiä vanhemmuuden tuloksia (Lee ym. 2020, 575) ja edesauttaa äidin selviytymistä äitiydessä (Luotonen 2014, 17).

Alhainen sosioekonominen asema ja koulutukseen liittyvät haasteet ovat altistavia tekijöitä nuorella iällä synnyttämiseen (Harding ym. 2020, 85). Sosiaalisen tuen niukkuus, päihteiden käyttö sekä puutteet tiedoissa ja taidoissa tuovat haasteita teinivanhempien elämään (Halonen & Apter 2010, 881). Heillä esiintyy enemmän työttömyyttä, heidän tulotasonsa on alhaisempi ja he tukeutuvat enemmän julkisiin palveluihin kuin muut ikäisensä (Harding ym. 2020, 84). Erityisesti monet nuoret miehet kokevat taloudellisia haasteita siirtyessään isyyteen (Cundy 2015, 142).

Mahdollinen tuen tarve on havaittava varhaisessa vaiheessa ja tukea on tarjottava erityisesti perheisiin, joissa lapsen kasvuolot eivät ole suotuisat. Vanhempien voimavarojen tunnistaminen on tärkeää. Vanhemmat jaksavat paremmin kuormittavassa lapsiperhearjessa silloin, kun he osaavat nimetä avun tarpeensa ja osaavat hakea apua. (Mäkinen & Hakulinen 2016, 22.) Nuoret äidit tarvitsevat usein paljon tukea ja neuvontaa asioidessaan terveydenhuollossa (Halonen & Apter 2010, 886). Myös nuoret isät tarvitsevat yhtä paljon neuvoja vanhemmuudessa kuin äidit (Cundy 2015, 142).

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita ja tuen tarpeita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa. Vanhemmuuteen liittyviä haasteita ja

tuen tarpeita on tutkittu melko paljon, mutta länsimaisten alle 25-vuotiaiden vanhempien näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia ei ole kovin paljon saatavilla. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Vanuva-hankkeen kanssa, jonka päätavoitteena on tukea nuoria pirkanmaalaisia syrjäytymisuhan alla olevia vanhempia vanhemmuudessa sekä vahvistaa heidän itsetuntoaan, voimaantumistaan ja koulutusmyönteisyyttään. Opinnäytetyön tavoitteena on, että koottua tietoa voidaan hyödyntää Vanuva-hankkeen järjestämässä vanhemmuutta tukevassa ryhmätoiminnassa. Lisäksi tavoitteena on tarjota esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa työskenteleville terveydenhoitajille tietoa aiheesta, jotta he pystyvät antamaan nuorille vanhemmille heidän tarvitsemaansa tukea ja ohjausta.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Vanhemmuus

Vanhemmaksi tuleminen on iso muutos yksilöiden ja perheiden elämässä. Raskausaikana luodaan perusta vanhemmuudelle sekä suhde syntyvään lapseen. Vanhemmuuteen kasvamiseen liittyvät raskauden suunnitteluvaihe, odotusaika, mielikuvien muodostuminen vauvasta, synnytyskokemus, elämä lapsen syntymän jälkeen ja lapsen hoitaminen. (Luotonen 2014, 15–19.) Vanhemmuuden keskeiset osa-alueet ovat huoltaja, rakkauden antaja, rajojen asettaja, ihmissuhteosaaja ja elämän opettaja. Luottamus omiin kykyihin eli pystyvyyden tunne on vanhemmuuden kehittämisessä tärkein tavoite, sillä se on yhteydessä muun muassa stressinhallintaan ja hyviin terveystottumuksiin. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 32.)

Tulevien vanhempien vanhemmuuteen kasvaminen alkaa jo oman syntymän yhteydessä, sillä vanhemmuuteen liittyvät kokemukset ja mielikuvat alkavat kehittyä jo silloin. Varhaiset kokemukset muokkaavat vastasyntyneen käsitystä maailmasta ja ihmissuhteista sekä vaikuttavat minäkokemuksen ja itsetunnon kehittämiseen. Vanhemmuuden pohja, niin sanottu sisäistetty vanhemmuus, muovautuu näistä varhaisista kokemuksista. Aikuistumisen myötä käsitys vanhemmuudesta muuttuu ja kehittyy edelleen. (Terveystalo 2020b.)

Vanhemmuus rakentuu raskausaikana ja äidin ja vauvan välinen kiintymyssuhde muodostuu jo silloin. Erityisesti odottava äiti alkaa jo ensimmäisen raskauskolmanneksen aikana muokata omaa elämäntyyliään vauvaystävälliseksi. Tulevat vanhemmat pohtivat, minkälaisia vanhempia heistä tulee ja mitä muutoksia lapsen syntymä aiheuttaa heidän elämässään ja parisuhteessaan. (Terveystalo 2020a.) Äitien ja isien vanhemmuus muodostuu samantyyppisesti lapsivuodeaikana, mutta eritahtisesti (Luotonen 2014, 21).

Vanhempien olisi tärkeää hoitaa parisuhdettaan raskausaikana ja lapsen syntymän jälkeen, sillä parisuhteen laatu ja kestävyys vaikuttavat merkittävästi vanhemmuuteen. Terveessä ja hyvinvoivassa parisuhteessa elävät vanhemmat ovat

yleensä tyytyväisempiä vanhemmuuteensa. Silloin kun isät ovat tyytyväisiä parisuhteeseensa, he osallistuvat aktiivisemmin lapsen hoitoon ja omaksuvat vanhemmuuden helpommin. Vastaavasti parisuhde vanhempien välillä on parempi, jos isät viettävät aikaa lapsensa kanssa. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 31.)

Varhainen vuorovaikutus on vauvan psyykkisen kehityksen kannalta tärkeää. Sillä tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä vanhemmat tekevät vauvansa kanssa yhdessä siihen asti, kunnes vauva on noin 1–2 vuoden ikäinen. (Pesonen 2010, 515; Puura, Sannisto & Riihonen 2018, 1346.) Vauvan ja vanhempien välinen varhainen vuorovaikutus alkaa jo raskausaikana (Puura ym. 2018, 1345). Äidin sensitiivisyys ja vauvan turvallinen kiintymyssuhde ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Vauvalle kehittyy turvallinen kiintymyssuhde ensimmäisen vuoden aikana, jos hänen tarpeisiinsa ja tunteisiinsa vastataan systemaattisesti. (Pesonen 2010, 515.) Vanhemman ja vauvan välinen kiintymyssuhde alkaa kehittyä jo silloin, kun vanhempi saa tietää raskaudesta. Raskausaikana muodostuneet mielikuvat vauvasta ovat merkittäviä, sillä ne ovat melko pysyviä. (Puura ym. 2018, 1345.)

2.2 Äitiys ja isyys

Äitiydellä tarkoitetaan sidettä lapsen ja äidin välillä. Äitiyden käsitys perustuu suurimmaksi osaksi ajatukseen kärsimyksestä, uhrauksesta ja rakkaudesta. Äitiys on ainutlaatuinen kokemus naisen elämässä. Sen aikana nainen käy läpi monia erilaisia muutoksia sosiaalisessa elämässään sekä muuttuu fyysisesti ja psyykkisesti. (Zanettini, Urio, de Souza & Geremia 2019, 656.) Osa äideistä kokee äidiksi tuleminen tapahtuvan vaistonvaraisesti, kun taas osalle äideistä äitiyden roolin sisäistäminen on haastavaa. Äitiys ei ole itsestään selvää ja kaikille äideille samanlaista. (Luotonen 2014, 22.) Erilaiset elämänkokemukset, mukaan lukien tunneolosuhteet, kulttuuriset näkökohdat, affektiiviset ihmissuhteet ja äidin itsensä saama hoidon laatu lapsuudessa vaikuttavat äitiyden kehittymiseen (Zanettini ym. 2019, 656).

Äitiyden tunne kehittyy äidin ja vauvan ollessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Äidiksi kasvamisessa on neljä vaihetta, jotka eivät kuitenkaan ole toisistaan irrallisia. Ensimmäinen vaihe sisältää sitoutumisen, kiintymyksen ja valmisteluvaiheen lapsen syntymään. Toisessa vaiheessa kiintymyksen tunne lasta kohtaan lisääntyy ja äiti palautuu fyysisesti synnytyksestä. Kolmannessa vaiheessa siirrytään normaaliin elämään ensimmäisten kuukausien aikana. Neljännessä vaiheessa saavutetaan äitiysidentiteetti. (Luotonen 2014, 13.)

Isyyttä voidaan käsitellä kolmesta eri näkökulmasta. Kulttuurisen näkökulman mukaan isyydessä oleellista on tietylle aikakaudelle ja kulttuurille tyypillinen isämalli. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna isyyteen vaikuttavat merkittävästi yhteiskunnan toimet ja arvot. Tästä esimerkkinä isyyslaki, joka on tuonut isille sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Ympäristön asettamat vaatimukset ja odotukset vaikuttavat isyyteen, mutta jokainen isä luo itse oman isyytensä. Isyyteen ja isäksi kasvamiseen vaikuttavat mm. lapsuudenkoti, lapsuudessa koettu vanhemmuus, geenit, kasvatukseen liittyvät arvot ja nykyinen parisuhde. (Luotonen 2014, 13–15.)

2.3 Vanhemmuuden haasteet

Vanhemmuuteen ja perheeseen liittyvät huolet ovat yleisiä. Pikkulapsiperheissä yli puolet vanhemmista tarvitsee tukea omassa jaksamisessaan, ja psyykkistä kuormittuneisuutta on joka kymmenennellä vanhemmalla. Taloudellinen tilanne huolestuttaa monia vanhempia ja kolmasosa vanhemmista on huolissaan parisuhteestaan. Yhteisen ajan puute ja äitien suurempi vastuu perheestä aiheuttavat haasteita pikkulapsiperheissä. Tuen tarvetta lisää myös sosiaalisten suhteiden vähyys. Monet vanhemmat kokevat, etteivät saa riittävästi apua sukulaisiltaan ja ystäviltaan. Huolta aiheuttavat myös lapsen kehityksen ja kasvun haasteet sekä erilaiset sairaudet. Huolien kasaantuminen uhkaa koko perhettä ja niihin tulisikin puuttua varhain. (Tammekas, Haaranen, Pietilä & Häggman-Laitila 2018, 30.)

Vanhemmuus on kuormittavaa, vaikka vauva olisi toivottu ja voisi hyvin. Äidit kokevat muun muassa riittämättömyyden tunteita sekä parisuhde- ja terveysongelmia useammin kuin isät. Vanhemmuuden voimavaroja ja parisuhdetta kuormittavat muun muassa mielenterveysongelmat, väkivalta, päihteiden käyttö sekä vanhempien vakava sairaus. Työttömyys ja köyhyys vaikuttavat myös kielteisesti vanhemmuuteen ja parisuhteeseen. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 33.)

Lapsen syntymän jälkeen äidit tarvitsevat tietoa, mahdollisuuden vaihtaa kokemuksia sekä psykologista ja käytännön tukea. Erityisesti nuoret äidit kokevat monenlaista tuen puutetta synnytyksen jälkeisenä vuotena. Isät eivät koe tarvitsevana niin paljon tietoa lapsen hoitamiseen liittyen kuin äidit eivätkä he koe sosiaalista painetta yhtä vahvasti. (Slomian ym. 2017, 10.)

2.4 Vanhemmuuden tukeminen

Sosiaalisen tuen on havaittu vähentävän stressiä liittyen äitiyden rooliin (Miller-Loncar ym. 1998; Kim, Rotondi, Connolly & Tamim 2017, 1418 mukaan). Se auttaa äitiä tuntemaan, että hänestä huolehditaan. Tähän liittyy tunne siitä, että muilta saa tarvittaessa apua ja on osa tukiverkostoa. (Albrecht & Adelman 1987, Kim ym. 2017, 1418 mukaan.) Sosiaalisella tuella tarkoitetaan vuorovaikutussuhdetta, joka pitää sisällään päätöksenteon, konkreettisen ja emotionaalisen tuen. Päätöksenteon tuki tarkoittaa päätöksenteon vahvistamista, palautteen antamista sekä vaikuttamista yksilön tapaan tehdä päätöksiä. Konkreettisella tuella puolestaan tarkoitetaan tiedon tai ajan antamista toiselle ihmiselle. Emotionaalinen tuki tarkoittaa mm. ihailua ja kunnioitusta. (Laitinen, Aho, Salonen & Kaunonen 2013, 173.) Sosiaalista tukea voi antaa perheenjäsen, ystävä, puoliso tai terveydenhuollon ammattilainen (Kim ym. 2017, 1418).

Kaikki vanhemmat tarvitsevat tukea kasvaessaan vanhemmaksi, vanhempana toimimiseen ja lapsensa kasvattamiseen. Kummankin vanhemman mielenterveyden ja pystyvyyden tunteen tukeminen ovat avainasemassa vanhemmuuteen siirtymisen aikana. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 34.) Vanhemmuuden tuki voidaan jakaa universaaliin, kohdennettuun ja intensiiviseen tukeen. Universaalilla tuella pyritään vaikuttamaan yleisesti lapsen ja vanhemman hyvinvointiin

ja ennakoivasti havaitsemaan mahdollinen lisätuen tarve. Neuvolapalvelut, jotka tavoittavat lähes kaikki lapsiperheet, ovat esimerkki universaalista tuesta. Kohdennettua tukea voidaan antaa vanhemmille, joilla on riskitekijöitä tai jos heidän lapsellaan on erityisen tuen tarpeita. Intensiivinen tuki on tarpeellista silloin, kun perheen tilanne vaarantaa lapsen terveyden ja kehityksen. (Kalland & Salo 2020, 891.)

Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus, jossa lapsen tarpeisiin vastataan, on merkittävässä roolissa lapsen kehityksen kannalta. Sillä on kauaskantoisia vaikutuksia lapsen tunne-elämään, aivojen kehitykseen ja fyysiseen terveyteen. Aikaisempien tutkimusten perusteella on näyttöä siitä, että erilaisilla interventioilla voidaan tukea vanhemmuutta sekä lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. (Kalland & Salo 2020, 891.)

Vanhemmuuden tukemisen vaikuttavuus on parantunut, kun on siirrytty vahvuuksiin pohjautuviin ratkaisukeskeisiin malleihin (Scerra 2011, Wells ym. 2014, 5 mukaan). Kyseiset mallit edellyttävät kumppanuuteen perustuvan yhteistyösuhteen ammattilaisen ja vanhempien välillä. Työskentelytapa keskittyy enemmän vahvuuksiin, kiinnostuksen kohteisiin, kykyihin ja yksilöiden tietoon kuin rajoituksiin (Grant & Cadell 2009, Wells ym. 2014, 5 mukaan). Vanhempia rohkaistaan tunnistamaan huolia, joita he kokevat roolissaan vanhempana ja heitä autetaan selkeyttämään muutettavia käyttäytymistapoja. Näin vanhempi sitoutuu muutokseen, mikä on tärkeää tavoitteiden saavuttamisen kannalta. (Wells ym. 2014, 5.) Verrattaessa ongelmakeskeiseen vanhemmuuden tukemiseen, ratkaisukeskeinen lähestymistapa keskittyy erityisesti lisäämään kestävästi vanhempien motivaatiota, itsevarmuutta ja ongelmanratkaisukykyä (De Jong & Berg 2013, Theuns-Boumans ym. 2021, 644 mukaan).

2.5 Nuoret vanhempina

Raskaus ja äitiys teini-iässä voivat aiheuttaa mm. köyhyyttä, koulusta pois jäämistä, työttömyyttä, masennusta sekä sosiaalista eristäytyneisyyttä (Merino ym. 2013, 670). Synnytyksen jälkeen riski psyykkiseen oireiluun on suurimmillaan naisen elämässä. Noin joka kymmenes synnyttänyt äiti kärsii masennusoireista.

(Luotonen 2014, 17.) Synnytyksen jälkeinen masennus on yleistä nuorilla äideillä vanhemmuuteen siirtymisen aikana (Lee ym. 2020, 575). Ympäri maailmaa tehdyt tutkimukset osoittavat, että jopa 44 %:lle nuorista äideistä kehittyy synnytyksen jälkeinen masennus, mikä on kaksi kertaa enemmän kuin vanhemmilla äideillä tai lapsettomilla nuorilla naisilla (Jack ym. 2022, 2). Mielialamuutokset vaihtelevat lievästä alakuloisuudesta synnytyksen jälkeiseen psykoosiin. Yksi riskitekijä synnytyksen jälkeiselle masennukselle on sosiaalisen tuen puute. (Luotonen 2014, 17.) Masennus yhdistetään ongelmalliseen vanhemmuuteen, kun taas sosiaalinen tuki edistää myönteisiä vanhemmuuden tuloksia (Lee ym. 2020, 575) ja edesauttaa äidin selviytymistä äitiydessä (Luotonen 2014, 17).

Nuorena äidiksi tulemisella voi olla myös positiivisia vaikutuksia nuoren elämään. Suppean brittitutkimuksen mukaan nuoret kokivat äitiyden tehneen heistä vahvempia ja vastuullisempia kuin ennen. Lisäksi äitiys antoi elämälle uuden merkityksen. (Seamark & Lings 2004, Halosen & Apterin 2010, 885 mukaan.) Nuorelle äidille tuen saaminen on merkityksellistä positiivisessa suhtautumisessa raskautteen ja siihen sopeutumisessa sekä itsearvostuksen kasvussa (Devito 2007, Halosen & Apterin 2010, 885 mukaan). Monet tutkimukset ovat osoittaneet nuorten äitien saaman sosiaalisen tuen parantavan vanhemmuuden laatua. Lapsen isältä saatu tuki koetaan merkitykselliseksi. Se on yhdistetty yleisesti äidin parempaan hyvinvointiin ja vanhemmuuteen liittyvän stressin vähenemiseen. Kuitenkin nuoret äidit yleensä pitävät omalta äidiltään saatua tukea tärkeimpänä. Heillä voi olla erityisen tärkeä rooli lapsen kasvatukseen liittyvien neuvojen antamisessa, vanhemmuuteen liittyvän emotionaalisen tuen tarjoamisessa sekä vauvan jokapäiväisessä hoitamisessa. (Lee ym. 2020, 575–576.)

Äitiyden tunne ei muutu iän myötä. Lapsen saaminen aikuisena tai murrosiässä tuottaa samat tunteet lasta kohtaan äitiyden heräämisen aikana. Kaikki äidit iästä riippumatta kokevat rakkautta lastaan kohtaan ja osoittavat huolta lapsensa terveydestä. Nuoret äidit pystyvät kehittämään äiti-vauvasuhteen ja ylläpitämään rakkauden tunnetta lastaan kohtaan samalla tavalla kuin aikuiset äidit. Ennen ajateltiin, että äitiyden kokemus olisi paljon monimutkaisempaa teini-ikäisille kuin aikuisille äideille, mutta näin ei olekaan. (Zanettini ym. 2019, 657, 662.)

Nuorten isien suhde lapsen äidin kanssa on tärkeässä osassa siinä, miten isyyden rooli omaksutaan (Clayton 2016, 132). Nuoret isät osallistuvat usein enemmän lapsen hoitamiseen ja viettävät enemmän aikaa lapsen kanssa, kun välit ovat läheiset lapsen äidin kanssa (Jaffe ym. 2001, Claytonin 2016, 132 mukaan). Nuorilla isillä, jotka ovat eronneet lapsen äidistä tai eivät olleet parisuhteessa aikaisemmin, on yleensä vähäisempi rooli vanhempana verrattuna nuoriin isiin, jotka ovat parisuhteessa (Beale 2009, Claytonin 2016, 133 mukaan). Kun nuoria isiä tuetaan sekä raskauden aikana että lapsen syntymän jälkeen, on todettu, että heidän osallisuutensa vanhemmuudessa säilyy pidempään (Maxwell ym. 2012, Cundyn 2016, 135 mukaan). Kuitenkin he kertovat usein erittäin negatiivisia kokemuksia terveydenhuollon palveluista. He kokevat, että ammattilaiset ovat heitä kohtaan epäsympaattisia ja tuomitsevia eivätkä he ole perillä nuorten isien elämästä. (Parajonthy ym. 2009, Claytonin 2016, 135 mukaan.)

Erään kirjallisuuskatsauksen mukaan isyyteen liittyi monia käytännön haasteita kuten kodin ja työpaikan löytäminen sekä taloudellisten resurssien turvaaminen (Reeves ym. 2009 & Cundy 2012, Claytonin 2016, 134 mukaan). Myös brittiläisessä artikkelissa nousi esille, että nuoret isät kokivat merkittäviä taloudellisia vaikeuksia (Cundy 2016, 142). Nuoren vanhemmuuden on havaittu olevan yhteydessä heikkoon koulutustasoon ja huonoon työllisyystilanteeseen, mikä lisää pysyvän köyhyyden ja taloudellisen epävarmuuden riskiä (Swann ym. 2003 & Lemay ym. 2010, Cundyn 2016, 134 mukaan). Nuorten isien työllistyminen on hankalampaa verrattuna vanhempiin isiin. Heidän työllistymismahdollisuutensa voivat parantua, mikäli he jatkavat opintojaan. (Clayton 2016, 134.) Esteitä opintojen jatkamiselle ovat kuitenkin muun muassa lastenhoidon puute ja nuorten vanhempien huolet siitä, että ikätoverit ja henkilökunta leimaavat heidät (Gates & Byrom 2008, Claytonin 2016, 134 mukaan).

2.6 Terveydenhoitajan rooli vanhemmuuden tukemisessa

Valtioneuvoston asetuksen (338/2011) mukaan neuvolatoiminnan tarkoituksena on tukea parisuhdetta ja vanhemmaksi kasvamista. Sen tulee myös edistää vanhempien fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä psykososiaalista hyvinvointia. Molemmille vanhemmille tulee tarjota terveysneuvontaa, jonka tavoitteena on tukea

lapsen ja vanhempien välistä varhaista vuorovaikutusta sekä äidin voimavaroja imettää lastaan. (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 6.4.2011/338.)

Neuvolalla on merkittävä rooli vanhemmuuden ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa, sillä siellä tavoitetaan suurin osa kaikista vanhemmista raskausaikana sekä lasten määräaikaisissa terveystarkastuksissa (Vuorenmaa ym. 2011, 286–287). Äidin ikä, koulutus, perhemuoto sekä työ- ja elämäntilanne vaikuttavat äitien tyytyväisyyteen, odotuksiin ja toiveisiin neuvolapalveluista. Neuvolan tulisi mahdollistaa vanhemmille riittävä tuki vanhemmuuteen. Aikaisempien tutkimusten mukaan äidit arvostavat neuvolasta saatua tukea, mutta pitävät sen määrää riittämättömänä. Tuen tarpeesta ei aina uskalleta kertoa, sillä äidit kokevat, että heidän tulisi selviytyä hyvin vanhemmuudesta. (Laitinen ym. 2013, 173.)

Äitiys- ja lastenneuvoloissa tarjotaan kaikille vanhemmille tietoa ja emotionaalista tukea määräaikaisten terveystarkastusten ja perhevalmennuksen yhteydessä. Varhaista vuorovaikutusta tukevan Vavu-haastattelun avulla voidaan tukea vanhempien ja lapsen välistä vuorovaikutusta raskausaikana sekä lapsen syntymän jälkeen. Varhaista vuorovaikutusta voidaan tukea esimerkiksi vahvistamalla äidin reflektiivistä taitoa, jolloin vauva pysyy äidin mielessä. Tämän on todettu tukevan vanhempia vanhemmuudessa. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 34–35.)

Neuvoloissa järjestettävän perhevalmennuksen tavoitteena on tukea vanhempia vanhemmuuteen, synnytykseen, imetykseen ja vauvan hoitoon valmistautumisessa. Perhevalmennuksella voi olla myönteisiä vaikutuksia vanhemmuuteen, ja se edistää varsinkin nuorten naisten sopeutumista äitiyteen. Vanhemmuuden käsittely voi lisätä parisuhdetyytyväisyyttä ja siten parantaa tulevien vanhempien parisuhdetta. Perhevalmennuksen on kuitenkin usein koettu olevan riittämätöntä liittyen vanhemmuuteen ja parisuhteen muutoksiin. (Kaljadin, Vuorenmaa & Kaukonen 2022, 42.) Terveystenhoitaja voi tarvittaessa ohjata vanhemmuuden haasteista kärsiviä pariskuntia myös kolmannen sektorin palveluiden piiriin. Tarjolla on esimerkiksi koulutettujen vertaisten pitämiä tukiryhmiä, perhekahvilatoimintaa sekä lastenhoitoapua. (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 31.)

Jo raskausaikana neuvolassa tuetaan vanhemmuuteen kasvamista ja koko perheen voimavaroja. Dialoginen vuorovaikutus terveydenhoitajan ja vanhempien välillä on oleellista voimavarojen vahvistamisen suhteen. (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 34–35.) Vanhempien voimavarojen tunnistaminen ja tukeminen neuvolassa lisäävät vanhempien pystyvyyden tunnetta ja vähentävät stressiä, mikä on vanhemmuuden kehittymisen kannalta tärkeää (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 32; Hakulinen ym. 2019, 23).

Ensisynnyttäjät tarvitsevat usein enemmän tukea kuin uudelleensynnyttäjät (Laitinen ym. 2013, 173). Vauvan syntymän jälkeen monet vanhemmat tarvitsevat tukea erityisesti jaksamiseen, selviytymiseen ja lapsen hoitoon liittyvissä asioissa. Neuvolassa kannustetaan vanhempia pitämään huolta parisuhteestaan ja järjestämään myös kahdenkeskistä aikaa mahdollisuuksien mukaan. Parisuhde-tyytyväisyys laskee tutkimusten mukaan silloin, kun perheessä on pieniä lapsia. Monet parisuhteen hyvinvoinnista tai omasta vanhemmuudestaan huolissaan olevat vanhemmat kokevat, etteivät ole saaneet riittävästi apua ja tukea haasteisiinsa. (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 20–21, 30.)

Norjalaisessa tutkimuksessa kuvailtiin kättilöiden ja terveydenhoitajien kokemuksia nuorten äitien tukemisesta raskauden aikana sekä vanhemmuuden alussa. Haastateltavat kokivat, että monet isät olivat poissaolevia tai eivät osallistuneet vauvan hoitoon. He kokivat haasteena isien ottamisen mukaan äitiyshuoltoon. Lisäksi he toivat esille, että monilla nuorilla äideillä on vaikeuksia kertoa omista tuen tarpeistaan. Sen vuoksi he kokivat, että on tärkeää tarjota nuorille äideille tarpeeksi aikaa ja tukea. Tämä koski erityisesti niitä äitejä, joilla ei ollut perhettä tukena tai samassa elämäntilanteessa olevia ystäviä. (Fredriksen, Lyberg & Severinsson 2012, 329.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita ja tuen tarpeita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa.

Opinnäytetyön tehtävänä on vastata kysymyksiin:

- Minkälaisia haasteita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa?
- Minkälaisia tuen tarpeita alle 25-vuotiailla on vanhemmuudessa?

Opinnäytetyön tavoitteena on, että kirjallisuuskatsauksen tuloksia voidaan hyödyntää Vanuva-hankkeen järjestämässä vanhemmuutta tukevassa ryhmätoiminnassa. Lisäksi tavoitteena on tarjota esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa työskenteleville terveydenhoitajille tietoa aiheesta, jotta he pystyvät antamaan nuorille vanhemmille oikeanlaista ja riittävää tukea sekä ohjausta liittyen vanhemmuuteen.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Menetelmälliset lähtökohdat

Opinnäytetyö tehtiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pohjautuu tutkimuskysymykseen ja sen tavoitteena on luoda aineiston sisäistä vertailua, olemassa olevan tiedon analysointia ja laajempien päätelmien tekemistä. Menetelmä tuottaa valitun aineiston perusteella kuvailevan, laadullisen vastauksen. (Kangasniemi ym. 2013, 296.) Tässä opinnäytetyössä oli tarkoituksena kuvailla aineistoon pohjautuen, mitä haasteita ja tuen tarpeita nuoret vanhemmat kokevat vanhemmuudessa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä vaikutti parhaalta vaihtoehdolta tämän aiheen käsittelemiseen, sillä kiinnostuksen kohteena olivat nimenomaan nuorten vanhempien kokemukset.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheita ovat tutkimuskysymyksen muodostaminen, aineiston valitseminen, kuvailun rakentaminen ja tulosten tarkastelu. Tutkimuskysymys on pääsääntöisesti täsmällinen ja rajattu, mutta se voi olla myös väljempi, jolloin tutkittavaa ilmiötä voidaan tarkastella laajemmin. Tutkimuskysymys ohjaa aineiston valintaa. Tavoitteena on löytää sellainen aineisto, joka vastaa mahdollisimman hyvin määriteltyyn tutkimuskysymykseen. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineisto koostuu aiemmin julkaistusta tutkimusaiheen kannalta oleellisesta tutkimustiedosta. Aineisto haetaan pääsääntöisesti elektronisista tieteellisistä tietokannoista tai manuaalisella haulla tieteellisistä julkaisuista. Kirjallisuuskatsauksen kuvailun tavoitteena on tuottaa uusi tulkinta alkuperäisen aineiston pohjalta. Tulosten tarkastelu sisältää sisällöllisen ja menetelmällisen pohdinnan sekä tutkimuksen etiikan ja luotettavuuden arvioinnin. Tässä viimeisessä vaiheessa kootaan ja tiivistetään kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keskeiset tulokset. (Kangasniemi ym. 2013, 294–297.)

4.2 Aineiston haku ja valinta

Tiedonhaku aloitettiin tekemällä koehakuja eri tietokantoihin. Tarkoituksena oli selvittää, mistä tietokannoista löytyisi parhaiten opinnäytetyön aiheeseen sopivia alkuperäisiä tutkimusartikkeleita. Koehakuja tehdessä huomattiin, että aiheesta ei löytynyt sopivia suomenkielisiä tutkimusartikkeleita, jotka olisi julkaistu viimeisen 10 vuoden aikana. Tämän vuoksi päädyttiin hakemaan ainoastaan englanninkielisiä tutkimuksia. Suomenkieliset hakusanat jäivät pois tästä syystä. Alustavan tiedonhaun perusteella käytettäviksi tietokannoiksi valikoituivat Cinahl, Medline, Web of Science ja Nursing and Allied Health Database.

Hakusanat valittiin opinnäytetyön keskeisten käsitteiden perusteella. Keskeiset käsitteet tässä opinnäytetyössä olivat nuoret vanhemmat, vanhemmuus, vanhemmuuden haasteet ja tuki. Näiden pohjalta alettiin pohtia sopivia hakusanoja ensin suomeksi ja sitten englanniksi. Hakusanojen teossa käytettiin apuna FinMeSH- ja MeSH -sanastoja. Niiden avulla saatiin sekä suomen- että englanninkielisiä hakusanoja liittyen käsitteisiin ”nuoret vanhemmat” ja ”vanhemmuus”. Vanhemmuuden haasteisiin liittyviä termejä ei löytynyt. Tukemiseen liittyen löydettiin termi ”sosiaalinen tuki”, joten se valittiin yhdeksi hakusanaksi. Sopivia hakusanoja etsittiin lisäksi käyttäen apuna muun muassa MOT-kielipalvelua.

Kirjallisuushakua tehdessä huomattiin, että haasteisiin liittyvä osa hakulauseketta rajasi turhan paljon hakutuloksia. Esimerkiksi Medline-tietokantaan tehdyssä haussa, jossa oli hakulausekkeen osana *AND "difficulties OR challenges OR struggles"*, tuloksia tuli 146. Hakulauseketta muutettiin lisäämällä siihen kokemuksiin liittyvät hakusanat. Hakulausekkeissa käytettiin sanojen katkaisumerkkiä sekä Boolean operaattoreita AND ja OR, jotta hakutuloksia olisi mahdollisimman paljon aiheeseen liittyen. Esimerkiksi Medline-tietokannassa hakulauseke oli seuraavanlainen: (*"adolescent parent*" OR "young parent*" OR "adolescent mother*" OR "adolescent father*" OR "young mother*" OR "young father*" OR "pregnancy in adolescence" OR "young expectant father*" OR "young expectant mother*" OR "young pregnant wom*"*) AND (*experience* OR challenges OR difficulties OR struggles*) AND (*parenthood OR parenting OR motherhood OR fatherhood*) AND (*support**). Ennen hakua tietokannassa tehtiin valinta, että haku-

sanat löytyvät koko tekstistä. Ennalta määriteltiin myös, että tutkimusten julkaisu-vuosi on 2012–2022, kieli on englanti, haku koskee 13–24 –vuotiaita ja tutkimuk-set ovat vertaisarvioituja. Tällöin hakutuloksia tuli 306.

Hakulausekkeet pyrittiin pitämään mahdollisimman samanlaisina eri tietokan-noissa. Joitakin eroavaisuuksia niiden välillä oli, jotta hakutuloksia tuli kaikissa tietokannoissa riittävästi. Mikäli hakutuloksia oli vain muutamia, pohdittiin, löytyi-sikö hakusanoille lisää synonyymejä. Havaittiin myös, että mikäli hakulauseke sisältää monta AND–operaattoria, hakutulos pienenee. Päädyttiin siihen, että kai-kissa hakulausekkeissa tulee olla kattavasti erilaisia vanhemmuuteen ja nuoriin vanhempiin liittyviä hakusanoja. Kokemuksiin, haasteisiin ja tukeen liittyviä haku-sanoja käytettiin puolestaan vähemmän. Taulukossa 1 on lueteltuna kirjallisuus-katsauksessa käytetyt hakusanat.

TAULUKKO 1. Kirjallisuuskatsauksessa käytetyt hakusanat.

Käsitteet	Hakusanat suomeksi	Hakusanat englanniksi
Nuoret vanhemmat	Nuoret vanhemmat, nuoret äidit, nuoret isät, teiniäidit, teini-isät, teini-ikäiset äidit, teini-ikäiset isät, nuoren raskaus	Young parents, young mothers, young fathers, adolescent parents, adolescent fathers, adolescent mothers, teen moth-ers, teenage mothers, teen fathers, teenage fathers, teen parents, teenage parents, pregnancy in adolescence, young expectant mother, young ex-pectant father, young pregnant woman
Vanhemmuus	Vanhemmuus, äitiys, isyys	Parenting, motherhood, fatherhood, parenthood
Tuki	Tuki, tukeminen, sosiaa-linen tuki	Support, social support
Vanhemmuuden haasteet	Haasteet, ongelmat, vaikeudet	Difficulties, struggles, challenges
Kokemus	Kokemus	Experience

Aineiston valinnassa oleellista oli, että valitut tutkimusartikkelit olivat julkaistu enintään 10 vuotta sitten, olivat maksuttomasti saatavilla internetistä ja niiden kieli oli suomi tai englanti. Tutkimusartikkelien tuli olla myös vertaisarvioituja ja

niiden piti täyttää hakusanavaatimukset. Lisäksi tutkimusartikkelien tuli olla länsimaalaisia, joten esimerkiksi Etelä-Amerikassa tehdyt tutkimukset rajautuivat pois. Toisaalta useammassa länsimaissa tehdyssä tutkimuksessa haastateltavat nuoret äidit olivat syntyperältään muita kuin länsimaalaisia, joten muun muassa afroamerikkalaisia äitejä käsittelevät tutkimukset hylättiin. Tarkoituksena oli löytää tutkimusartikkeleita, joissa haastateltavat äidit ja isät olisivat samankaltaisista lähtökohdista kuin suomalaiset nuoret vanhemmat. Tällöin heidän kokemansa haasteet ja tuen tarpeet olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia. Päädyttiin myös laajentamaan tutkimukseen osallistuneiden nuorten vanhempien iän sisäänottokriteeriä siten, että he ovat iältään enintään 25-vuotiaita. Tämä johtui siitä, että löytyi useampia tutkimusartikkeleita, jotka olivat muuten sopivia sisäänottokriteerien perusteella, mutta osallistuneiden joukossa oli 25-vuotiaita isiä. Taulukossa 2 on lueteltuna sisään- ja poissulkukriteerit, joiden perusteella valittiin kirjallisuuskatsauksen aineisto.

TAULUKKO 2. Sisään- ja poissulkukriteerit.

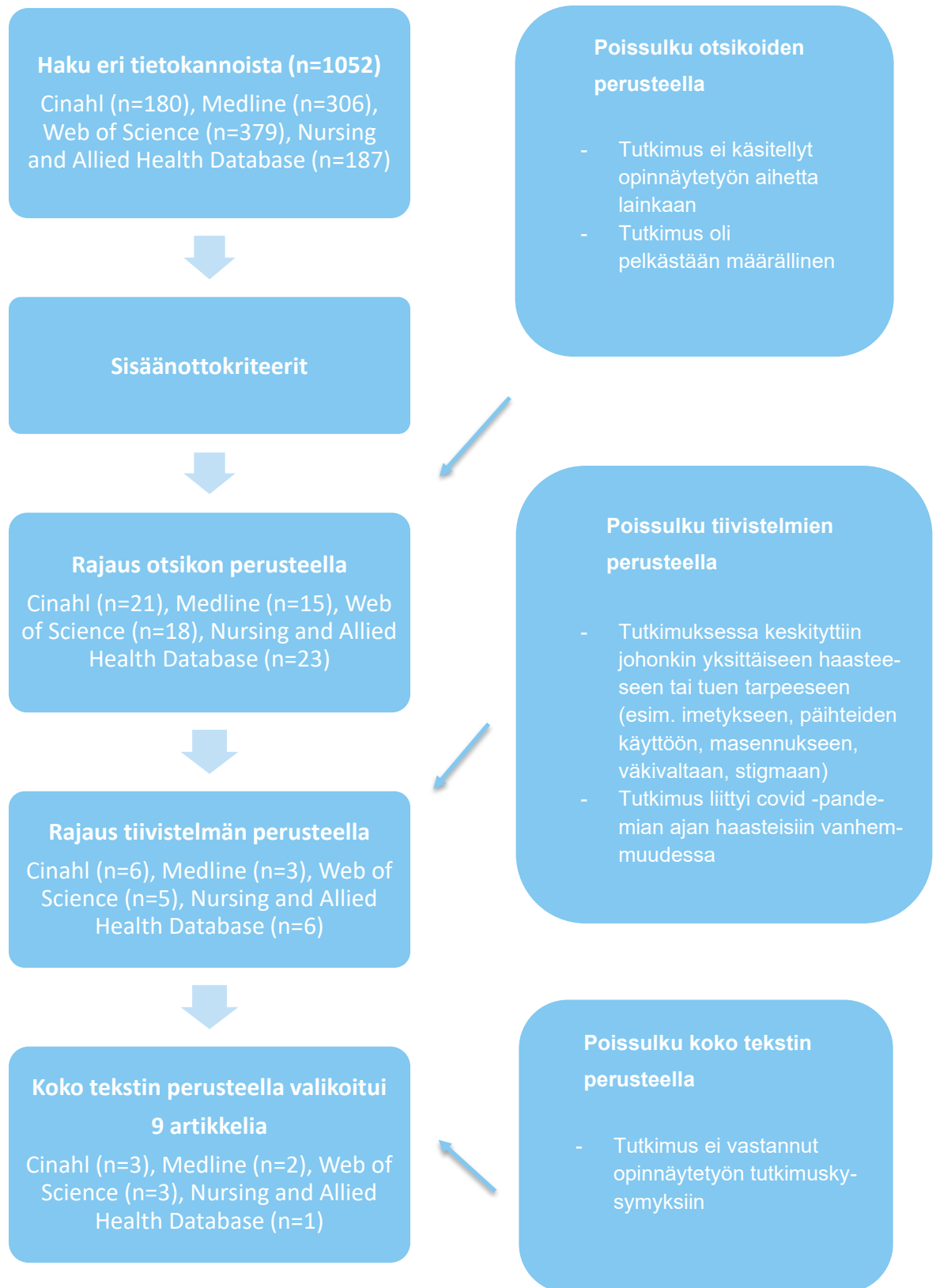
Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Aineisto on julkaistu vuonna 2012 tai sen jälkeen	Aineisto on julkaistu ennen vuotta 2012
Aineisto on saatavilla maksuttomasti internetistä	Aineisto on saatavilla vain maksullisena internetistä tai aineisto ei ole saatavilla internetistä
Aineiston kieli on suomi tai englanti	Aineiston kieli on jokin muu kuin suomi tai englanti
Aineisto on vertaisarvioitu alkuperäinen tutkimusartikkeli	Aineisto ei ole vertaisarvioitu alkuperäinen tutkimusartikkeli
Aineisto täyttää hakusanavaatimukset	Aineisto ei täytä hakusanavaatimuksia
Aineisto on länsimainen	Aineisto ei ole länsimainen
Tutkimukseen osallistuneet ovat länsimaalaisia	Tutkimukseen osallistuneet eivät ole länsimaalaisia
Nuorten vanhempien näkökulma	Hoitajien näkökulma
Tutkimukseen osallistuneet ovat alle 25-vuotiaita	Tutkimukseen osallistuneet ovat yli 25-vuotiaita

Tiedonhakuja tehtiin viidestä eri tietokannasta: Cinahl, Medline, Web of Science ja Nursing and Allied Health Database. Yhteensä kaikista tietokannoista löydettiin lopullisten hakulausekkeiden ja rajausten avulla 1052 artikkelia. Artikkelit käytiin

läpi lukemalla ensin pelkät otsikot, joiden perusteella valittiin artikkelit tarkasteltaviksi tiivistelmien perusteella. Poissulkukriteerien perusteella rajautuivat jo otsikon perusteella esimerkiksi systemaattiset kirjallisuuskatsaukset ja tutkimusartikkelit, jotka eivät liittyneet opinnäytetyön aiheeseen. Tiivistelmien perusteella rajautui pois muun muassa tutkimuksia, joissa ei käsitelty nuorten vanhempien kokemuksia tai niissä keskityttiin pelkästään yhteen haasteeseen tai tuen tarpeeseen, kuten imetykseen. Koko tekstin perusteella poissuljettiin tutkimukset, jotka eivät vastanneet opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui lopulta yhdeksän artikkelia: Cinahl (n=3), Medline (n=2), Web of Science (n=3) ja Nursing and Allied Health Database (n=1).

Hakulausekkeiden avulla tehtyjen hakujen perusteella ei löytynyt riittävästi tutkimusartikkeleita, jotka täyttäisivät sisään- ja ulosottokriteerit. Pohdittiin, tulisiko valita myös hieman vanhempia tutkimuksia katsaukseen. Haasteet ja tuen tarpeet vanhemmuudessa ovat olleet todennäköisesti hyvin samankaltaisia yli 10 vuotta sitten, joten esimerkiksi 15 vuotta vanhat tutkimukset olisivat todennäköisesti sopivia kirjallisuuskatsauksen lähteiksi. Ennen sisäänottokriteerien laajentamista päätettiin kuitenkin tehdä manuaalista hakua. Manuaalisella haulla tarkoitetaan artikkeleiden hakemista käsin erilaisista lähteistä (Kääriäinen & Lahtinen 2006). Manuaalisella haulla löytyi kolme sopivaa tutkimusartikkelia, jotka valittiin kirjallisuuskatsaukseen. Opinnäytetyön aiheesta löytyi aiemmin tehtyjä kirjallisuuskatsauksia ja niiden lähdeluetteloista löytyi sopivia tutkimusartikkeleita liittyen nuorten vanhempien haasteisiin ja tuen tarpeisiin vanhemmuudessa. Katsaukseen ei tarvinnutkaan valita yli 10 vuotta vanhoja tutkimuksia.

Kaikki opinnäytetyöhön valitut alkuperäiset tutkimusartikkelit on esitelty liitteessä 1. Artikkeleista on kerrottu tiivistetysti niiden perustiedot, tutkimuksen tarkoitus, aineisto ja tutkimusmenetelmät sekä aineiston keskeisten tulosten kuvaus. Jokaiselle tutkimukselle tehtiin myös laadunarviointi, joka on nähtävissä taulukossa. Kuviossa 1 on puolestaan esitetty hakuprosessin eteneminen kokonaisuudessaan. Siinä on myös eritelty, minkälaisia artikkeleita poissuljettiin otsikoiden, tiivistelmien ja koko tekstien perusteella.

KUVIO 1. Hakuprosessin eteneminen.

4.3 Aineiston analyysi

Analyysimenetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi. Induktiivinen eli aineistolähtöinen sisällönanalyysi vaikutti sopivammalta analyysimenetelmältä kuin deduktiivinen, sillä katsauksen aiheesta vaikutti olevan melko vähän aikaisempaa tietoa. Induktiivisessa sisällönanalyysissä edetään aineiston ehdoilla toisin kuin deduktiivisessa analyysissä, jossa analyysirunko pohjautuu aikaisempaan tietoon aiheesta (Kyngäs ym. 2011, 139). Sisällönanalyysin tavoitteena on tuottaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä kerätyn aineiston avulla. Tarkoituksena ei ole analysoida kaikkea tietoa vaan analyysissä haetaan vastauksia tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen tarkoitukseen. (Kylmä & Juvakka 2012, 112–113.) Sisällönanalyysin lopputuloksena voi olla esimerkiksi tutkittavaa asiaa kuvaavia luokkia tai käsitteitä (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4).

Induktiivisella analyysillä tarkoitetaan, että tutkimuksessa päättelyn logiikka etenee yksittäisestä asiasta yleiseen. Aiemmin tehdyillä havainnoilla, teorioilla tai tiedoilla ei pitäisi olla merkitystä analyysin tekemisen kanssa, sillä analyysin olisi tarkoitus olla vain aineistolähtöistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 80.) Induktiivisen aineiston analyysin vaiheita ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden muodostaminen (Miles & Huberman 1994; Tuomi & Sarajärvi 2018, 91 mukaan). Pelkistämisvaiheessa aineiston alkuperäisilmaisista muodostetaan pelkistettyjä ilmaisuja, jotka liittyvät oleellisesti tutkimustehtävään. Ryhmittelyllä tarkoitetaan sitä, että pelkistetyistä ilmaisista yhdistetään toisiinsa kuuluvat asiat. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä puolestaan muodostetaan kuvaus tutkittavasta kohteesta yleiskäsitteiden avulla. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4–6.)

Luokiteltu aineisto voidaan esittää taulukkomuodossa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79). Taulukointi auttaa tutkijaa aineiston jäsentämisessä sekä sen luotettavuuden arvioinnissa. Taulukoinnin avulla voidaan myös tunnistaa lähteiden sisällöllinen tarjonta suhteessa tutkimuskysymyksiin ja muihin valikoituihin tutkimuksiin. (Kangasniemi ym. 2013, 296.) Tässä opinnäytetyössä käytettiin taulukointia apuna monessa eri vaiheessa. Esimerkiksi pelkistämisvaiheessa alkuperäisilmaisut tau-

lukoitiin ja pelkistykset tehtiin ilmaisujen viereen, mikä helpotti huomattavasti pelkistämiproessia. Sen lisäksi muun muassa ryhmittelyt ala-, ylä- ja pääluokiksi taulukoitiin, jotta opinnäytetyö olisi mahdollisimman selkeä ja helposti luettava.

Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimusartikkelit luettiin huolella läpi ja niistä valittiin nuorten vanhempien alkuperäisilmaisuja, jotka liittyivät heidän kokemuksiinsa haasteisiin tai tuen tarpeisiin vanhemmuudessa. Artikkelit käytiin läpi useampaan kertaan, jotta niistä löydettiin kaikki sopivat alkuperäisilmaisut, jotka vastaisivat tutkimuskysymyksiin. Kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit numeroitiin 1–12, jotta oli helpompi löytää myöhemmin, mistä artikkelista alkuperäisilmaisut ovat lähtöisin. Tämän jälkeen alkuperäisilmaisut käännettiin englannin kieleltä suomeksi, jotta ne olisi helpompi pelkistää. Tavoitteena oli pelkistää alkuperäisilmaisut mahdollisimman yksinkertaiseen muotoon. Taulukossa 3 on esitetty muutama esimerkki haastateltujen nuorten vanhempien tuottamista alkuperäisilmaisuista ja niiden pelkistyksistä.

TAULUKKO 3. Esimerkkejä alkuperäisilmausujen pelkistämisestä.

Alkuperäisilmaisut	Pelkistetyt ilmaisut
"Olin varmaan paljon onnellisempi. Olin luultavasti paljon rennompi enkä niin stressaantunut ... Ja minulla oli enemmän vapautta ja muuta. Minun ei tarvinnut huolehtia vauvasta eikä pullojen ja ruoan laittamisesta valmiiksi..." (Artikkeli 1)	Oli paljon onnellisempi. Oli paljon rennompi. Koki vähemmän stressiä. Vapautta oli enemmän. Ei tarvinnut huolehtia vauvasta.
"He eivät kysy minulta mitään kysymyksiä, mikä häiritsee minua ... He tietävät, että olen isä, mutta siinäpä se, he eivät puhu minulle juuri mitään. Se on kuin en olisi paikalla." (Artikkeli 4)	Isältä ei kysytty kysymyksiä. Isälle ei puhuta. Isälle tulee tunne, ettei olisi paikalla.
"Terveystieteiden ammattilainen ajattelee, että koska olen nuori äiti, en osaa mitään. Ihan niin kuin olisin tyhmä." (Artikkeli 10)	Ammattilaisen mielestä nuori äiti ei osaa mitään. Kuin olisi tyhmä.
"Olin huolissani, tietysti, ensin siitä, että olenko hyvä äiti vai en, ja minkälainen äiti tulen olemaan? ..." (Artikkeli 12)	Huolissaan onko hyvä äiti vai ei. Huolissaan minkälainen äiti tulee olemaan.
"Kun olet bussissa ja he katsovat sinua ja he ajattelevat 'katso häntä tuon vauvan kanssa, hän ei todennäköisesti katso tämän perään' ja minä katson ... Erityisesti vanhat naiset katsovat kuin sanoakseen, että 'tuo on vastenmielistä'." (Artikkeli 2)	Ihmiset ajattelevat, että nuori äiti ei huolehdi lapsestaan. Erityisesti vanhat naiset katsovat alentavasti.

Ryhmittelyssä on tarkoitus löytää pelkistettyjen ilmaisujen erilaisuudet ja yhtäläisyydet. Samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistetään samaan alaluokkaan ja niille annetaan niiden sisältöä kuvaava nimi. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 6.) Pelkistysten muodostamisen jälkeen pelkistettyjä ilmaisuja tarkasteltiin sen perusteella, mitkä pelkistykset voisivat liittyä toisiinsa ja muodostaa alaluokan keskenään. Pelkistyksiä yhdistelemällä muodostui 21 alaluokkaa, jotka vastasivat opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Alaluokkien nimiksi muodostui muun muassa parisuhteen haasteet, häpeän tunne, riittämättömyyden tunne sekä vapauden menetys. Taulukossa 4 on esitetty muutama esimerkki aineiston ryhmittelystä alaluokkiin. Liitteessä 2 on nähtävillä kaikki kirjallisuuskatsauksen alaluokat ja pelkistykset, joiden pohjalta ne on muodostettu.

TAULUKKO 4. Esimerkkejä aineiston ryhmittelystä.

Pelkistetyt ilmaisut	Alaluokat
Parisuhde muuttuu (1) Vähemmän aikaa toisilleen (1) Kumppani ei ymmärrä (12) Kumppani kontrolloi (12) Kumppani tulee ja menee miten huvittaa (9) Odottaa kumppanilta enemmän kuin mitä saa (9) Kumppani haluaa tauon parisuhteesta (9)	Parisuhteen haasteet
Raskauden piilottaminen (1) Raskauden häpeäminen (1) Ei halua muiden tietävän, ettei selviäisi (1) Ei halua, että muut katsovat niin kuin katsovat (12) Ajattelee kaikkien tuijottavan (8) Ihmiset tuijottavat (1)	Häpeän tunne
Voiko täyttää odotukset vanhempina? (6) Pelko vauvan huolehtimisesta (7) Miten olla isä, kun ei ole rahaa (11) Huolissaan onko hyvä äiti vai ei (12) Huolissaan minkälainen äiti tulee olemaan (12)	Riittämättömyyden tunne

Alaluokista muodostetaan yläluokkia, joille annetaan myös niitä hyvin kuvaava nimi. Luokkien nimeäminen voi olla haastavaa. Nimeämisessä hyödynnetäänkin usein deduktiivista päättelyä eli luokalle annetaan sellainen nimi, joka on jo ennestään tuttu käsite, kuten esimerkiksi psyykinen hyvinvointi. (Kyngäs & Vanha-

nen 1999, 6–7.) Pelkistettyjen ilmaisujen ryhmittelyn jälkeen muodostuneita alaluokkia ryhdyttiin yhdistelemään yläluokiksi ja niille mietittiin kuvaava nimi. Lopulta saatiin muodostettua kuusi yläluokkaa: stigman kokemus, arjen muuttuminen, tukiverkoston puute, vanhemman rooliin siirtyminen, sosiaalisen tuen tarve ja tiedon puute. Erityisesti yläluokkien nimeäminen koettiin haastavaksi ja luokkien nimiä vaihdettiin useamman kerran ennen kuin koettiin, että ne kuvaavat riittävän hyvin niiden alle ryhmiteltyjä alaluokkia. Taulukossa 5 on esitetty kaikki alaluokat sekä niiden pohjalta muodostuneet yläluokat.

TAULUKKO 5. Alaluokkien ryhmittelyä yläluokiksi.

Alaluokat	Yläluokat
Häpeän tunne Arvostuksen puute Ammattilaisten vähättelevä suhtautuminen Hyväksynnän puute	STIGMAN KOKEMUS
Taloudelliset haasteet Vastuun ottaminen Lapsesta huolehtiminen Vapauden menetys Arjessa jaksaminen	ARJEN MUUTTUMINEN
Sosiaalisten kontaktien puute Parisuhteen haasteet	TUKIVERKOSTON PUUTE
Ei valmis vanhemmaksi Äidin minän muuttuminen Itseluottamuksen puute Riittämättömyyden tunne	VANHEMMAN ROOLIIN SIIRTYMINEN
Vertaistuen tarve Psyykkisen tuen tarve Vauvan hoitoon liittyvä tuen tarve Isää ei huomioida	SOSIAALISEN TUEN TARVE
Vauvan hoitoon liittyvä tiedon puute Isien tiedon puute	TIEDON PUUTE

Abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä edetään alkuperäisilmaisujen pohjalta teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Koko prosessin ajan seurataan sitä, että aineistossa säilyy yhteys alkuperäiseen aineistoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 93.) Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä luokkia niin pitkälle kuin se on järkevää ja mahdollista aineiston kannalta (Kyngäs & Vanhanen 1999, 7). Yläluokkia päädyttiin yhdistelemään vielä keskenään ja niistä muodostui kaksi pääluokkaa:

arjen kuormittavuus ja vanhemmaksi kasvaminen. Arjen kuormittavuus vastaa ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli millaisia haasteita nuoret vanhemmat kokevat vanhemmuudessa. Sen alle tulivat yläluokat arjen muuttuminen ja tukiverkoston puute. Toinen pääluokka, vanhemmaksi kasvaminen, vastaa puolestaan siihen, millaisia tuen tarpeita nuorilla on vanhemmuudessa. Sen alle tulivat yläluokat tiedon puute, sosiaalisen tuen tarve, stigman kokemus ja vanhemman rooliin siirtyminen. Taulukossa 6 on esitetty yläluokkien ryhmittely pääluokiksi.

TAULUKKO 6. Pääluokat.

Yläluokat	Pääluokat
Arjen muuttuminen Tukiverkoston puute	ARJEN KUORMITTAVUUS
Tiedon puute Sosiaalisen tuen tarve Stigman kokemus Vanhemman rooliin siirtyminen	VANHEMMAKSI KASVAMINEN

4.4 Aineiston kuvaus ja laadunarviointi

Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui 12 alkuperäistä tutkimusartikkelia. Kaikki artikkelit olivat vertaisarvioituja ja ne oli tehty Australiassa (n=4), Iso-Britanniassa (n=6), Tanskassa (n=1) ja Kanadassa (n=1). Tutkimuksista 11 oli laadullisia ja yksi oli monimenetelmätutkimus. Tutkimusmenetelminä oli käytetty yksilö- (n=12) ja parihaastatteluja (n=1). Yhdessä tutkimuksessa käytettiin sekä yksilö- että parihaastatteluja.

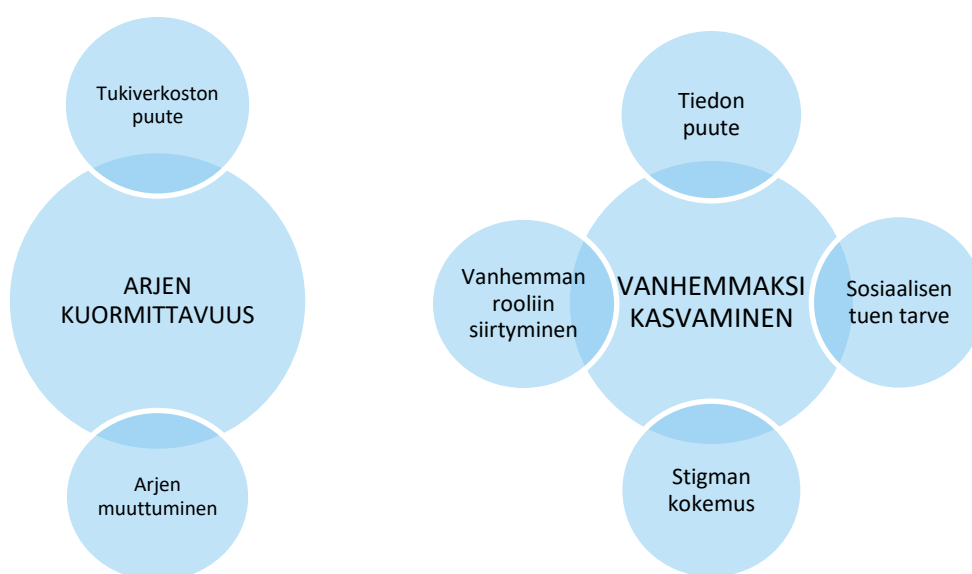
Aineistonkeruumenetelminä oli käytetty puolistrukturoitua (n=5) ja strukturoimatonta haastattelua (n=6) sekä puolistrukturoitua syvähaastattelua (n=1). Shiranin (2015) artikkelin aineisto koostui haastattelujen osaotoista, jotka oli otettu kahdesta eri laadullisesta tutkimuksesta. Toisessa näistä tutkimuksista oli käytetty puolistrukturoituja yksilöhaastatteluja ja toisessa osallistujia oli haastateltu useampaan otteeseen pidemmällä aikavälillä. Leesen (2014) artikkelissa aineistoa kerättiin haastattelujen lisäksi tutkittavien ja ei-tutkittavien tekemien havaintojen pohjalta. Hoffmannin ym. (2020) monimenetelmätutkimuksessa määrällinen aineisto oli peräisin laajemmasta australialaisesta paneelitutkimuksesta.

Tutkimusartikkelit oli julkaistu lehdissä, joiden vaikuttavuuskerroin (impact factor) vaihteli välillä 0.951–5.058 vuonna 2021. Nämä kertoimet ovat peräisin Journal Citation Reports –tietokannasta ja ne perustuvat Web of Science –tietokannan viittausaineistoon. Kolme artikkelia, joita käytettiin kirjallisuuskatsauksessa, oli julkaistu lehdissä, joiden vaikuttavuuskertoimia ei ollut saatavilla kyseisessä tietokannassa.

Tässä opinnäytetyössä tutkimusartikkeleita arvioitiin Kangasniemen, Pakkasen & Korhosen (2014, 1746) laatiman kriteeristön avulla, joka koostui kuudesta eri osa-alueesta. Näitä olivat muun muassa tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteiden kuvaus, tutkimusmenetelmien sopivuus sekä tutkimussuunnitelman riittävä kuvaus. Laatua arvioitiin asteikolla: 'kyllä', 'heikko' tai 'ei raportoitu'. Näiden kriteerien perusteella artikkelit saivat hyvän laadunarvion. Ainoastaan kahdessa artikkelissa oli heikosti tarkasteltu tuloksia puutteiden näkökulmasta ja kahdessa artikkelissa puutteita ei ollut tarkasteltu ollenkaan. Liitteessä 1 on esitelty laadunarvioinnin kriteerit jokaisen artikkelin kohdalta.

5 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

Kirjallisuuskatsauksen tulosten mukaan alle 25-vuotiaat kokivat monenlaisia haasteita ja tuen tarpeita vanhemmuudessa. Tulosten pohjalta muodostui kaksi pääluokkaa: arjen kuormittavuus, joka liittyi haasteisiin vanhemmuudessa sekä vanhemmaksi kasvaminen, joka liittyi tuen tarpeisiin vanhemmuudessa. Arjen kuormittavuuden alle muodostuivat yläluokat koskien tukiverkoston puutetta ja arjen muuttumista. Vanhemmaksi kasvaminen piti sisällään seuraavat yläluokat: tiedon puute, sosiaalisen tuen tarve, stigman kokemus ja vanhemman rooliin siirtyminen. Kuviossa 2 on esitelty kirjallisuuskatsauksen tulokset.

KUVIO 2. Kirjallisuuskatsauksen tulokset.

5.1 Arjen kuormittavuus

Tukiverkoston puute

Tukiverkoston puute ilmeni sosiaalisten kontaktien puutteena ja parisuhteen haasteina. Sosiaalisten kontaktien puute tuli esille kavereiden menettämisenä (Reszel, Peterson & Moreau 2014, 206; Hoffman, Olson & Perales 2020, 961) ja eristäytymisenä (Anwar & Stanistreet 2014, 272). Useassa tutkimuksessa kävi ilmi, että nuoret vanhemmat eivät enää näe vanhoja ystäviään (Anwar & Stanistreet 2014, 273; Reszel ym. 2014, 204) tai pidä heihin yhteyttä lainkaan (Shirani

2015, 258). Hoffmanin ym. (2020, 962) tutkimuksessa oman ikäisten oli vaikea samaistua nuoriin vanhempiin. Brandin, Morrisonin ja Downin (2015, 362) tutkimuksessa kaverit kohtelivat nuoria vanhempia eri tavalla kuin ennen.

Parisuhteen haasteet ilmenivät parisuhteen muuttumisena, kun oli vähemmän aikaa kumppanilleen (Mulherin & Johnstone 2015, 394). Kumppani ei myöskään ymmärtänyt raskaana olevaa nuorta äitiä (Reszel ym. 2014, 206) ja hän tuli ja meni niin kuin häntä huvittaa (Hoffman ym. 2020, 961). Joidenkin parisuhdetta hankaloitti myös se, että kumppani halusi tauon parisuhteesta (Hoffman ym. 2020, 960) tai kumppani kontrolloi raskaana olevaa äitiä (Reszel ym. 2014, 206).

Arjen muuttuminen

Taloudelliset haasteet kuormittivat nuorten vanhempien arkea. Nuorten isien haastatteluista nousi esille huoli rahasta (Reinicke 2021, 470), koska rahaa ei ollut eikä lapselle pystynyt ostamaan mitään (Shirani 2015, 259). He murehtivat myös sitä, että omaa työtään ei saa menettää, jotta on rahaa perheelle (Wilkes, Mannix & Jackson 2012, 183). Myös nuoret äidit kertoivat, että rahaa ei ole ja sitä on vaikea löytää riittävästi (Anwar & Stanistreet 2014, 271). Jotkut nuoret vanhemmat olivat taloudellisesti riippuvaisia omista vanhemmistaan ja sen vuoksi he joutuivat asumaan vanhempiansa luona (Shirani 2015, 257) tai perhe auttoi heitä muuten taloudellisesti (Anwar & Stanistreet 2014, 272).

Vastuun ottaminen oli yksi nuorten vanhempien kokemista haasteista. Vastuun ottaminen kaikesta (Wilkes ym. 2012, 184), kuten vauvasta (Anwar & Stanistreet 2014, 272) ja itsestään huolehtiminen (Reszel ym. 2014, 204), koettiin kuormittavana. Joidenkin nuorten vanhempien haastatteluista nousi esille, että vastuuta ei haluttu ottaa (Reinicke 2021, 467) ja oli toive siitä, että joku muu olisi vastuussa lapsesta (Leese 2014, 525). Yksi haastateltu nuori isä toi esille, että toisen ihmisen elämä on omissa käsissä (Wilkes ym. 2012, 184).

Arki muuttui myös nuorten vanhempien jaksamisen osalta. He kokivat uuden arjen fyysisesti ja emotionaalisesti uuvuttavaksi (Mulherin & Johnstone 2015, 393). Raskasta siitä teki (Leese 2014, 525) muun muassa se, kun ei voinut nukkua

silloin kun haluaa (Mulherin & Johnstone 2015, 393). Lapsesta huolehtiminen li- säsi myös nuorten vanhempien kokemusta arjen kuormittavuudesta. Vauvasta huolehtiminen nousi esille useammassa tutkimuksessa (Wilkes ym. 2012, 183; Leese 2014, 525; Mulherin & Johnstone 2015, 393). Wilkesin ym. (2012, 183) tutkimuksessa eräs nuori äiti mietti esimerkiksi sitä, mitä vauvalle tapahtuisi, jos hän eroaisi kumppanistaan.

Vapauden menetys tuli ilmi vanhemmuuteen siirtyessä. Eräs äiti koki olleensa paljon onnellisempi ja rennompi ennen lapsen saamista. Myös vapautta oli ollut aiemmin enemmän ja stressiä vähemmän (Mulherin & Johnstone 2015, 394.) Osa vanhemmista oli tottunut menemään ulos joka ilta ja tekemään mitä haluaa (Brand ym. 2015, 361), kuten esimerkiksi juhlimaan usein (Reszel ym. 2014, 204). Yksi isistä joutui siirtämään tulevaisuuden suunnitelmiaan ja keskeyttämään uransa lapsen vuoksi (Wilkes ym. 2012, 184).

5.2 Vanhemmaksi kasvaminen

Tiedon puute

Nuoret vanhemmat kokivat tiedon puutetta liittyen vauvan hoitamiseen. Leesen (2014, 525) tutkimuksessa jotkut nuoret äidit olisivat tarvinneet tietoa siitä, miten vaippa vaihdetaan ja miten vauvaa olisi tarkoitus kylvettää. Eräs äiti kertoi myös, ettei tiennyt, miten vauvaa syötetään (Robb ym. 2013, 406). Tiedon puute nousi esille myös nuorten isien haastatteluissa. Wilkesin ym. (2012, 183) tutkimuksessa eräs isä koki, että miehet tarvitsevat samankaltaista opetusta koulussa lapsen syntymästä kuin mitä naiset saavat. Yksi isistä mainitsi, että heille pitäisi tarjota enemmän tietoa, ettei heidän tarvitsisi tukeutua kumppaneihinsa saadakseen tietoa liittyen esimerkiksi vauvan hoitamiseen (Ross ym. 2012, 312).

Sosiaalisen tuen tarve

Nuorten vanhempien sosiaalisen tuen tarve ilmeni muun muassa vertaistuen tarpeena. Yksi haastatelluista isistä otti puheeksi sen, että on muitakin nuoria isiä, joilla on samoja huolia kuin hänellä itsellään. Hän ilmaisi haluavansa tietää, miten

he pärjäävät. (Ross ym. 2012, 311.) Brandin ym. (2015, 363) tutkimuksessa nuori äiti kertoi, että hän puhuu mieluummin kavereilleen kuin omille vanhemmilleen, koska he käyvät läpi samoja asioita.

Psyykkisen tuen tarve tuli ilmi tutkimusten perusteella ja synnytyksen jälkeinen masennus nousi esille joidenkin äitien haastatteluissa (Leese 2014, 525; Mulherin & Johnstone 2015, 397). Yksi nuorista äideistä kertoi, että hän sai vaikean masennuksen vauvan syntymän jälkeen (Leese 2014, 525). Eräs toinen äiti totesi, ettei halunnut kenenkään tietävän masentuneisuudestaan (Mulherin & Johnstone 2015, 397). Wilkesin ym. (2012, 184) tutkimuksessa puolestaan nuori isä kertoi, että kumppanin päässä pyöri pelkäämistään negatiivisia ajatuksia.

Nuoret vanhemmat kaipasivat tukea liittyen vauvan hoitamiseen. Yksi haastatteluista äideistä kertoi, ettei saanut tukea sairaalassa. Häneltä ei kysytty, miten syöttäminen sujuu tai miten vaipanvaihto onnistuu. Eräs toinen nuori äiti totesi, että ammattilaisten pitäisi kertoa paljonko vauvaa tulee syöttää (Robb ym. 2013, 405–406.) Hoffmanin ym. (2020, 961) artikkelissa yksi äideistä kertoi, että hänen kumppaninsa on epävarma lapsen hoitamisesta.

Jotkut nuoret isät ottivat puheeksi sen, että heitä ei huomioitu tarpeeksi terveydenhuollon palveluissa. Haastatteluista nousi esille kokemuksia siitä, että ammattilaisen vastaanotolla isälle ei puhuta ja isältä ei kysytä mitään. Yksi isistä koki, että lapsen syntymään valmentavissa ryhmissä on vain tytöille suunnattua tietoa. (Ross ym. 2014, 310.) Isien huomioimatta jättäminen ilmeni myös siten, että jotkut heistä eivät päässeet viettämään tarpeeksi aikaa lapsensa kanssa. Shiranin (2015) tutkimuksessa eräs isä toi ilmi, että hän sai nähdä poikaansa vain lapsen äidin luona. Myöhemmässä haastattelussa hän ilmaisi haluavansa vain saada lapsen tapaamisoikeuden (Shirani 2015, 262). Toisessa tutkimuksessa yksi isistä kertoi, että lapsen äiti perui sovittuja tapaamisia tekstiviestillä päivää ennen tapaamista (Reinicke 2021, 471).

Stigman kokemus

Nuorten vanhempien kokemus stigmasta nousi esille kirjallisuuskatsauksen aineistosta. Siihen kuului muun muassa häpeän tunne. Eräs äiti kertoi, että hän

yritti piilottaa raskauttaan (Mulherin & Johnstone 2015, 396). Useassa tutkimuksessa haastatellut nuoret äidit kertoivat, että ihmiset tuijottavat (Brand ym. 2015, 362; Mulherin & Johnstone 2015, 396) tai katsovat alentavasti (Robb ym. 2013, 408). Yksi äideistä koki, että ihmiset tuomitsevat nopeasti (Brand ym. 2015, 362). Myös Anwarin ja Stanistreetin (2014, 271) tutkimuksessa yksi haastateltu äiti ilmaisi, että muut ihmiset näkevät vain negatiiviset puolet nuorissa vanhemmissa. Eräs isä puolestaan koki, että hän joutuu vakuuttelemaan muille, että on normaalia olla nuori isä (Reinicke 2021, 470).

Nuoret vanhemmat kokivat, että ammattilaiset suhtautuvat heihin vähättelevästi. Nuorten vanhempien haastatteluista nousi esille, että ammattilaiset ajattelevat, että nuori äiti ei osaa mitään ja että vähemmän koulutetulla nuorella ei ole tietoa (Norman, Moffatt & Rankin 2016, 182). Heillä oli myös kokemuksia siitä, että ammattilaiset pitävät tyhmänä (Robb ym. 2013, 407) ja että lääkärit katsovat kuin olisi nuori ja tyhmä (Norman ym. 2016, 181). Yksi äideistä ilmaisi, että ei tunne oloaan mukavaksi kysyessään ammattilaiselta apua (Robb ym. 2013, 407).

Jotkut nuoret vanhemmat tunsivat aluksi hyväksynnän puutetta heidän omilta vanhemmiltaan. Yksi haastateltu nuori nainen kertoi, että hänen vanhempansa pitivät häntä liian nuorena äidiksi eivätkä he hyväksyneet hänen kumppaniaan. Vanhemmat olisivat halunneet hänen tekevän abortin. (Leese 2014, 523.) Myös Reinicken (2021, 472) tutkimuksessa eräs isä kertoi, että hänen vanhempiansa mielestä lapsen pitäminen ei ollut hyvä idea.

Vanhemman rooliin siirtyminen

Vanhemman rooliin siirtyminen mietitytti nuoria vanhempia ja useat heistä totesivat, etteivät ole valmiita vanhemmiksi. Osa nuorista isistä koki, että he ovat liian nuoria eivätkä ole valmiita isäksi (Reinicke 2021, 467). Jotkut äidit katuiivat raskautta (Mulherin & Johnstone 2015, 394) ja jotkut kertoivat, etteivät koe olevansa vanhempia (Shirani 2015, 260). Osa vanhemmista puolestaan koki, etteivät he ole vielä valmiita vauvaa varten (Shirani 2015, 259). Vanhempana oleminen koettiin pelottavana ja pahinta oli erään äidin mielestä, kun hän tajusi olevansa vauvan äiti. Lapsen saaminen oli erilaista kuin hän oli alun perin kuvitellut. (Leese 2014, 523.)

Äidin minän muuttuminen oli yleistä vanhemmuuteen siirtyessä. Äidiksi tulemisen koettiin muuttavan omaa minää merkittävästi (Brand ym. 2015, 362) ja yksi äiti koki, että ollakseen hyvä äiti hänen täytyi luopua melkein kaikesta, minkä näki omana itsenään (Mulherin & Johnstone 2015, 395). Leesen (2014) tutkimukseen osallistunut totesi, että hän ei tunne olevansa äiti ja hän toivoi, että joku muu voisi olla hänen lapsensa äiti. Toinen haastateltu koki, että kaikki muut olettavat, että hän rakastaisi äitinä olemista niin kuin muutkin äidit (Leese 2014, 525).

Itseluottamuksen puute oli yleistä nuorten siirtyessä vanhemman rooliin. He murehtivat muun muassa sitä, tekevätkö he jotain väärin lapsensa kohdalla (Wilkes ym. 2012, 184). Avun vastaanottaminen koettiin haastavana, koska silloin he saattoivat kokea, etteivät tee hyvää työtä (Brand ym. 2015, 362). Leesen (2014) tutkimuksessa erään äidin itseluottamuksen puute esti häntä osallistumasta tukiryhmään. Hän koki, että muut olivat hyviä äitejä ja etteivät he ikinä hyväksyisi häntä ryhmäänsä. (Leese 2014, 523.)

Vanhemman rooliin siirtyminen aiheutti sekä isissä että äideissä riittämättömyyden tunnetta. Jotkut vanhemmat olivat peloissaan, miten he pystyvät huolehtimaan lapsestaan (Leese 2014, 525). Reinicken (2021, 470) tutkimuksessa eräs nuori isä pohti, voiko hän täyttää odotukset vanhempana. Shiranin (2015, 259) tutkimuksen yksi osallistujista murehti sitä, miten hän voi olla isä, kun hänellä ei ole riittävästi rahaa. Yksi nuori nainen oli huolissaan siitä, minkälainen äiti hänestä tulee ja onko hän hyvä äiti lapselleen (Reszel ym. 2014, 205).

6 POHDINTA

6.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Haasteet vanhemmuudessa

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella alle 25-vuotiaiden kokemia haasteita vanhemmuudessa olivat arjen muuttuminen ja tukiverkoston puute. Arkeen toivat muutoksia vastuun ottaminen, arjessa jaksaminen, taloudelliset haasteet ja vapauden menetys. Aikaisemmin on todettu, että pikkulapsiperheissä yli puolet vanhemmista tarvitsee tukea omaan jaksamiseensa, ja joka kymmenellä vanhemmalla on psyykkistä kuormittuneisuutta (Tammekas ym. 2018, 30). Kirjallisuuskatsauksen aineiston perusteella nuorten vanhempien arkea muuttivat muun muassa vapauden menetys ja vastuun ottaminen. Aikaisemmin on nostettu esille, että nuorten vanhempien kohtaamia haasteita ovat muun muassa vanhemman rooliin siirtyminen ja uuden vastuun kantaminen isänä tai äitinä (Angley ym. 2015, 67).

Kirjallisuuskatsauksen aineiston perusteella taloudelliset haasteet kuormittivat nuorten vanhempien arkea. Aiemmin on todettu, että taloudellinen tilanne huolestuttaa yleisesti monia vanhempia (Tammekas ym. 2018, 30). Sen lisäksi on havaittu, että työttömyys ja köyhyys vaikuttavat kielteisesti vanhemmuuteen (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 33). Aikaisemmissa tutkimuksissa on tuotu esille nuorten kokemia käytännön haasteita isyyden roolissa, kuten kodin ja työpaikan löytäminen sekä taloudellisten resurssien turvaaminen (Reeves ym. 2009 & Cundy 2012, Claytonin 2016, 134 mukaan). Samankaltaisia havaintoja oli noussut esille myös brittiläisessä selvityksessä, jonka mukaan nuoret isät kokivat merkittäviä taloudellisia vaikeuksia (Cundy 2016, 142).

Kirjallisuuskatsaukseen valitusta aineistosta nousi esille, että tukiverkoston puutetta aiheuttivat muun muassa haasteet parisuhteessa. Aiemmin on todettu, että kolmasosa vanhemmista on huolissaan parisuhteestaan. Muun muassa yhteisen ajan puute aiheuttaa haasteita pikkulapsiperheissä. (Tammekas ym. 2018, 30.)

Tulosten mukaan nuorilla vanhemmilla tukiverkoston puutetta aiheutti myös sosiaalisten kontaktien puute. Aikaisemmin on tullut esille, että raskaus ja äitiys teini-iässä voivat aiheuttaa sosiaalista eristäytyneisyyttä (Merino ym. 2013, 670). Kirjallisuuskatsauksen teoreettisessa viitekehyksessä ei tullut esille vastaavaa ilmiötä muiden vanhempien kohdalla. Sosiaalisten suhteiden vähyyden ja riittämätön tuki ystävilta ja sukulaisilta on kuitenkin tuotu ilmi aiemmissa tutkimustuloksissa (Tammekas ym. 2018, 30).

Tuen tarpeet vanhemmuudessa

Kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta alle 25-vuotiaiden kokemia tuen tarpeita vanhemmuudessa olivat sosiaalisen tuen tarve, tiedon puute, vanhemman rooliin siirtyminen ja stigman kokemus. Sosiaalisen tuen tarpeita olivat vertaistuen ja psyykkisen tuen tarve, vauvan hoitoon liittyvä tuen tarve ja isien huomioidin puute. Aikaisemmin on todettu, että monet vanhemmat tarvitsevat tukea jaksamisessa, selviytymisessä ja lapsen hoitoon liittyvissä asioissa (Hakulinen ym. 2019, 21). Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella vanhemmilla oli tiedon puutetta liittyen vauvan hoitamiseen. Slomianin ym. (2017, 10) mukaan erityisesti nuoret äidit tarvitsevat monenlaista tietoa ja tukea lapsen syntymän jälkeen, mutta isät eivät koe tarvitsevänsä niin paljon tietoa lapsen hoitamiseen liittyen.

Kirjallisuuskatsauksen aineiston perusteella nuorilla vanhemmilla esiintyi itseluottamuksen puutetta sekä riittämättömyyden tunnetta vanhemman rooliin siirtymisessä. Monet lasta odottavat vanhemmat pohtivat, minkälaisia vanhempia heistä tulee (Terveystalo 2020a). Äidit kokevat riittämättömyyden tunteita useammin kuin isät (Klemetti & Hakulinen-Viitanen 2013, 33). Osa naisista kokee äidiksi tulemisen tapahtuvan vaistonvaraisesti, kun taas osalle äitiyden roolin sisäistäminen on haastavaa (Luotonen 2014, 13).

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella nuorilla vanhemmilla oli myös erilaisia tuen tarpeita kuin muilla vanhemmilla. Stigman kokemus ja siihen liittyvä häpeän tunne sekä arvostuksen ja hyväksynnän puute olivat yleisiä nuorilla vanhemmilla. Aiemmissa tutkimustuloksissa on tullut ilmi, että nuoret vanhemmat eivät ole halunneet jatkaa opintojaan, koska he ovat olleet huolissaan siitä, että ikätoverit ja

henkilökunta leimaavat heidät (Gates & Byrom 2008, Claytonin 2016, 134 mukaan).

Kirjallisuuskatsauksen aineistosta nousi esille, että terveydenhuollon ammattilaiset suhtautuivat nuoriin vanhempiin vähättelevästi. Lisäksi kävi ilmi, että nuoria isiä ei huomioida terveydenhuollon palveluissa. Aikaisemmin on tuotu ilmi, että nuorilla isillä on usein negatiivisia kokemuksia kohtaamisista terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Ammattilaiset koetaan epäsympaattisina ja tuomitsevinä nuoria isiä kohtaan eivätkä he ole perillä nuorten isien elämästä. (Paranjothy ym. 2009; Clayton 2016, 135.)

Kirjallisuuskatsauksen tuloksista ilmeni, että isien huomiomatta jättäminen ilmeni myös siten, että heillä ei ollut mahdollisuutta nähdä lastaan riittävän usein. Aiemmin on todettu, että nuoret isät osallistuvat enemmän lapsen hoitamiseen ja viettävät enemmän aikaa lapsen kanssa silloin kun suhde lapsen äitiin on läheinen (Jaffe ym. 2001, Claytonin 2016, 133 mukaan). Nuoret isät, jotka ovat eronneet tai eivät ole olleet parisuhteessa alun perin, osallistuvat vähemmän lapsen hoitoon verrattuna isiin, jotka ovat parisuhteessa (Beale 2009, Claytonin 2016, 133 mukaan).

6.2 Eettisyyden arviointi

Opinnäytetyön tekemisessä on otettava huomioon eettiset näkökulmat. Kuvailtava kirjallisuuskatsaus on menetelmällisesti väljä tutkimusmuoto, minkä vuoksi valintojen ja raportoinnin eettisyys on hyvin merkityksellistä kaikissa vaiheissa (Heinrich 2002, Kangasniemi ym. 2013, 297 mukaan). Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tutkimuksen tulee noudattaa tiedeyhteisön toimintatapoja eli rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021). Tämä opinnäytetyö toteutettiin noudattaen edellä mainittuja tutkimuseettisiä seikkoja. Koko prosessin ajan pyrittiin yleiseen huolellisuuteen ja tarkkuuteen. Siitä huolimatta on kuitenkin mahdollista, että opinnäytetyöstä löytyy pieniä virheitä, kuten esimerkiksi vääriä sivunumeroita tekstiviittauksissa.

Tutkimuksen eettisyyttä voidaan tarkastella jo aiheen valinnasta lähtien. Yhteiskunnallinen ulottuvuus on yksi oleellinen eettinen tekijä tutkimusta tehdessä, ja kanssaihmisten on hyödyttävä tutkimuksesta. (Kylmä & Juvakka 2007, 144.) Oikeudenmukaisuus ohjaa tutkimuksen tekemistä ja se toteutuu, kun oleelliset tutkimustulokset raportoidaan (Kylmä & Juvakka 2007, 154). Opinnäytetyön aihe valittiin siten, että siinä huomioitiin Vanuva-hankkeen tarpeet. Kirjallisuuskatsauksen tulokset raportoitiin mahdollisimman selkeästi ja kattavasti, jotta niiden hyödyntäminen olisi helppoa ja vaivatonta. Tulokset hyödyttävät sekä Vanuva-hankkeen toimijoita että opinnäytetyön tekijöitä valmistumisen jälkeen terveydenhoitajina. Opinnäytetyö on tallennettu kaikille avoimeen Theseus-julkaisuarkistoon, joten kuka tahansa voi hyödyntää tämän kirjallisuuskatsauksen koottua tietoa.

Tieteen etiikan mukaisesti tutkimusaineistoa ei saa luoda tyhjästä tai väärentää (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 212). Tutkimusta tehdessä on otettava huomioon muiden tutkijoiden työt ammattimaisesti siten, että toisten julkaisemiin artikkeleihin viitataan oikeaoppisesti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021). Kun opinnäytetyön lähteinä käytetään toisten omistamia aineistoja, tulee niiden alkuperä, tekijät ja lähteet mainita tekijänoikeuslakia (404/1961) noudattaen (Arene ry 2019). Tässä opinnäytetyössä käytettiin monipuolisesti eri lähteitä ja niihin viitattiin Tampereen ammattikorkeakoulun kirjallisen raportoinnin -oppaan mukaan. Opinnäytetyön aiheeseen liittyvää tietoperustaa eikä kirjallisuuskatsauksen tuloksia luotu tyhjästä tai väärennetty. Mahdollisten käännösvirheidenvuoksi alkuperäisten lähteiden sisältö on kuitenkin saattanut hieman muuttua, vaikka se ei ollut tarkoituksenmukaista.

Tämä opinnäytetyö tehtiin noudattaen tutkijoille laadittua kahdeksan eettisen vaatimuksen listaa. Sen mukaan tutkijan tulee olla aidosti kiinnostunut uuden tiedon hankkimisesta ja hänen tulee tehdä työnsä rehellisesti. Tutkijan tulee paneutua tunnollisesti omaan alaansa, jotta hänen hankkimansa tieto on mahdollisimman luotettavaa. Tutkimustyötä tehdessä tulee pidättäytyä kohtuutonta haittaa tuottavasta tutkimuksesta. Ihmisarvoa tulee yleisesti kunnioittaa ja toisia tutkijoita kohtaan tulee suhtautua arvostavasti. Sosiaalisen vastuun vaatimuksen mukaan tutkijan tulee omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että tieteellistä tietoa käytetään eettisten vaatimusten mukaisesti. Tutkijan tehtävänä on myös edistää ammatinharjoitusta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 211–212.)

6.3 Luotettavuuden arviointi

Kirjallisuuskatsauksen eri vaiheiden kuvailu on keskeistä sen luotettavuuden arvioinnissa. Luotettavuutta arvioidaan tutkimuskysymysten ja katsaukseen valitun kirjallisuuden perusteella. Kuvailun argumentoinnin vakuuttavuus ja koko prosessin johdonmukaisuus ovat myös oleellisia asioita kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden arvioinnissa. (Kangasniemi ym. 2013, 292.) Alkuvaiheessa määriteltiin tutkimuskysymykset sekä niihin sopivat hakusanat ja sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Niiden perusteella valikoitui vertaisarvioituja alkuperäisiä tutkimusartikkeleita. Kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit olivat saatavilla tieteellisten julkaisujen tietokannoissa, joten ne ovat käyneet läpi tarkan tieteellisten artikkeleiden tarkastus- ja hyväksymismenettelyn. Opinnäytetyöprosessin eri vaiheet, kuten esimerkiksi kirjallisuuskatsauksen tulokset, raportoitiin selkeästi ja avoimesti, mikä osaltaan lisää opinnäytetyön luotettavuutta.

Suorat lainaukset lisäävät raportin luotettavuutta ja osoittavat lukijalle sen, mistä alkuperäisaineistosta luokat on muodostettu. Sisällönanalyysin haasteena on pidetty sitä, että tulos perustuu tutkijan subjektiiviseen näkemykseen asiasta. Haasteena on pidetty myös sitä, miten tutkija onnistuu pelkistämään aineiston ja muodostamaan luokat siten, että ne kuvaavat mahdollisimman luotettavasti tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. (Kynge & Vanhanen 1999, 10.) Opinnäytetyötä tehdessä tavoitteena oli säilyttää objektiivisuus. Omat ennakkokäsitykset aiheesta pyrittiin tiedostamaan ja pitämään erillään analyysi- ja raportointivaiheessa. Luokittelut tehtiin oman tulkinnan mukaan, joten omat ennakkokäsitykset ovat saattaneet vaikuttaa niihin tiedostamattomasti.

Sisällönanalyysiin pyrittiin ottamaan mukaan kaikki alkuperäisilmaisut, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Suorat lainaukset koodattiin numeroilla 1-12, mikä helpotti alkuperäisartikkelien löytymistä luokittelun aikana ja sen jälkeen. Pelkistystä tehdessä pyrittiin siihen, että alkuperäisilmaisujen keskeinen sisältö säilyisi. Jokaiseen alaluokkaan sisältyi pelkistystä vähintään kahdesta eri tutkimuksesta. Luotettavuutta voi heikentää tekijöiden kokemuksen puute pelkistysten ja luokitteluiden tekemisestä. Toisaalta etuna on ollut se, että tekijöitä on ollut kaksi, sillä aina on voinut pyytää toisen henkilön mielipidettä esimerkiksi alkuperäisilmaisujen kääntämisessä ja pelkistysten tekemisessä.

Menetelmäosan selkeä kuvaus ja läpinäkyvyys ovat oleellisia tekijöitä kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden arvioimisessa (Rhoades 2011, Kangasniemen 2013, 297–298 mukaan). Opinnäytetyöprosessin vaiheet pyrittiin kuvaamaan mahdollisimman tarkasti, mikä lisää osaltaan kirjallisuuskatsauksen läpinäkyvyyttä. Luotettavuuden arvioinnin kannalta keskeistä on aineiston perusteiden kuvaus (Betany-Saltikov 2010, Kangasniemen ym. 2013, 298 mukaan). Luotettavuus heikenee, mikäli tutkijalla on aineiston valinnassa tiedostettu tai tiedostamaton tarkoitushakuisuus, mutta sitä ei ole erikseen raportoitu (Serola & Vakkari 2005, Rother 2007, Grant & Booth 2009; Kangasniemen 2013, 298 mukaan). Kirjallisuuskatsauksen tutkimusartikkelit valittiin ennalta määritettyjen sisäänotto- ja poissulkukriteerien mukaan. Tarkoituksellisesti mitään tutkimusartikkeleita ei hylätty omien mielenkiinnon kohteiden vuoksi.

Kirjallisuuskatsauksesta saadut tulokset kuvaavat nuorten vanhempien haasteita ja tuen tarpeita vanhemmuudessa. Tuloksia ei voida kuitenkaan yleistää kaikkien nuorten vanhempien kohdalla. Valituissa tutkimuksissa suurin osa osallistujista oli alle 20-vuotiaita, joten kirjallisuuskatsauksen tulokset painottuvat kyseisen ikäluokan kokemuksiin. Tulosten siirrettävyys pyrittiin huomioimaan siten, että kirjallisuuskatsaukseen valittiin vain länsimaisia tutkimuksia. Kuitenkin muissa länsimaissa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut voivat olla erilaisia kuin Suomessa, mikä vaikuttaa nuorten vanhempien saamaan tukeen.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksia voidaan soveltuvien osin hyödyntää Vanuva-hankkeen ryhmätoiminnassa. Hankkeen ikäryhmä oli alun perin alle 25-vuotiaat, mutta opinnäytetyöprosessin aikana sitä nostettiin alle 30-vuotiaisiin. Hankkeen ryhmiin voi osallistua sekä raskauden aikana että lapsen syntymän jälkeen. Kirjallisuuskatsauksessa saadut tulokset painottuivat lapsiperheisiin, mutta myös raskauden ajalta saatiin esille joitakin vanhempien kokemia haasteita ja tuen tarpeita.

Opinnäytetyön tekeminen eteni ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Prosessin aikana saatiin palautetta sekä ohjaavalta opettajalta että vertaisarvioijilta. Lisäksi Vanuva-hankkeen yhteyshenkilö kommentoi opinnäytetyön suunnitelmaa. Työtä esiteltiin opinnäytetyöseminaareissa ja sitä muokattiin kehittämissuositusten mukaan. Molemmat opinnäytetyön tekijät ovat kokonaisuudessaan tyytyväisiä prosessin kulkuun ja valmiiseen opinnäytetyöhön.

6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimuksen aiheita

Kirjallisuuskatsauksen tulokset viittaavat siihen, että alle 25-vuotiaiden kokemat haasteet ja tuen tarpeet vanhemmuudessa ovat pitkälti samankaltaisia kuin muilla vanhemmilla. Nuorilla vanhemmilla korostuu kuitenkin stigman kokemukseen liittyvät tuen tarpeet, kuten häpeän tunne sekä arvostuksen ja hyväksynnän puute. Tämä johtunee muun muassa siitä, että länsimaissa on harvinaisempaa saada lapsi hyvin nuorella iällä. Nuorilla vanhemmilla ilmenee myös vapauden menetykseen ja vastuun ottamiseen liittyviä haasteita. Teini-ikäisillä tämä voi liittyä siihen, että aikuiseksi kasvaminen on vielä kesken. Nuorilla aikuisilla syynä voi olla esimerkiksi se, että taloudellinen tilanne on epävarma. Tuloksissa esille tullut sosiaalisten kontaktien puute vaikuttaa heikentävästi nuorten vanhempien tukiverkoston. Tähän voi vaikuttaa kavereiden eri elämäntilanne, joka nousi esille myös kirjallisuuskatsauksen aineistosta.

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella nuorten isien ja nuorten äitien kokemat haasteet ja tuen tarpeet vanhemmuudessa ovat pitkälti samankaltaisia. Nuorilla isillä korostuu kuitenkin vanhemmuuden haasteissa vastuu taloudellisesta tilanteesta. Tuen tarvetta heillä lisää puolestaan se, että heitä ei aina huomioida riittävästi terveydenhuollon palveluissa. Tulosten mukaan nuoret isät kuitenkin toivovat, että myös heille tarjottaisiin vanhemmuuteen liittyvää tietoa ja ohjausta. Terveydenhuollon ammattilaisten tulisi huomioida nuoret vanhemmat tasavertaisesti ja pyrkiä siihen, että ei muodosta heistä ennakko-oletuksia.

Aihetta on tutkittu paljon muualla maailmassa, mutta suomalaisia tutkimuksia aiheesta ei löytynyt. Jatkossa olisi hyvä tutkia suomalaisten nuorten vanhempien haasteita ja tuen tarpeita, jotta saataisiin selville, miten hyvin ne vastaavat kirjallisuuskatsauksessa saatuja tuloksia. Tämän lisäksi voitaisiin selvittää millä keinoilla nuoria vanhempia voitaisiin näissä haasteissa tukea.

LÄHTEET

Angley, M., Divney, A., Magriples, U., & Kershaw, T. 2015. Social support, family functioning and parenting competence in adolescent parents. *Maternal and child health journal*, 19 (1), 67–73.

Arene ry. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 27.12.2022. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Clayton, C. 2016. The lives of young fathers: A review of selected evidence. *Social policy & society* 15 (1), 129–140.

Cundy, J. 2015. Supporting young dads' journeys through fatherhood. *Social policy and society* 15 (1), 141–153.

Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. 2019. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 20.10.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138389/URN_ISBN_978-952-343-357-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Halonen, M. & Apter, D. 2010. Teiniraskauden ja -äitiyden moninaiset haasteet. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 126 (8), 881–887.

Harding, J., Knab, J., Zief, Kelly, K. & McCallum, D. 2020. A systematic review of programs to promote aspects of teen parents self-sufficiency: Supporting educational outcomes and healthy birth spacing. *Maternal and child health journal* 24 (2), 84–104.

Jack, S., Duku, E., Whitty, H., Van Lieshout, R., Niccols, A., Georgiades, K. & Lipman, E. 2022. Young mothers' use of and experiences with mental health care services in Ontario, Canada: A qualitative descriptive study. *BMC Women's health* 22 (1), 1–16.

Kaljadin, J., Vuorenmaa, M. & Kaunonen, M. 2022. Perhevalmennuksen hyödyllisyyttä arvioivan mittarin luotettavuus ja äitien arvio perhevalmennuksen hyödyllisyydestä. *Hoitotiede* 34 (1), 40–50.

Kalland, M. & Salo, S. 2020. Vanhemmuuden tukeminen vauva- ja lapsiperheissä. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 136 (8), 891–897.

Kangasniemi, M., Pakkanen, P. & Korhonen, A. 2014. Professional ethics in nursing: An integrative review. *Journal of advanced nursing* 71 (8), 1744–1757.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M. & Jääskeläinen, P. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: Eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (4), 291–301.

- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2015. Tutkimus hoitotieteessä. 3.–4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Klemetti, R. & Hakulinen-Viitanen, T. (toim.) 2013. Äitiysneuvolaopas. Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 20.10.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Kim, T.H.M., Rotuni, M., Connolly, J. & Tamim, H. 2017. Characteristics of social support among teenage, optimal age, and advanced age women in Canada: An analysis of the national longitudinal survey of children and youth. *Maternal child health journal* 21, 1417–1427.
- Kylmä J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kylmä J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. 1.–2. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11 (1), 3–12.
- Kyngäs, H., Elo, S., Pölkki, T., Kääriäinen, M. & Kanste, O. 2011. Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede* 23 (2), 138–148.
- Kääriäinen, M. & Lahtinen, M. 2006. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimustiedon jäsentäjänä. *Hoitotiede* 18 (1), 37–44.
- Laitinen, M., Aho, A., Salonen, A. & Kaunonen, M. 2013. Äitien neuvolan terveydenhoitajalta saama sosiaalinen tuki lapsivuodeaikana. *Hoitotiede* 25 (3), 171–182.
- Lee, H., Edwards, R. & Hans, S. 2020. Young first-time mothers' parenting of infants: The role of depression and social support. *Maternal & child health journal* 24 (5), 575–586.
- Luotonen, H. 2014. Vanhempien elämänmuutos lapsen syntymän jälkeen. *Terveystieteiden yksikkö. Hoitotiede. Tampereen yliopisto. Artikkeligradun yhteenvedo-osio.*
- Merino, M., Zani, A., Teston, E., Marques, F. & Marcon, S. 2013. The difficulties of motherhood and the family support under the gaze of the teenage mother. *Ciencia, cuidado e saude* 12 (4), 670–678.
- Mäkinen, A. & Hakulinen, T. 2016. Vanhempien osallisuus lastenneuvolan laajassa terveystarkastuksessa. *Tutkiva hoitotyö* 14 (4), 21–30.
- Pesonen, A-K. 2010. Varhainen vuorovaikutus on suotuisan psyykkisen kehityksen edellytys. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 126 (5), 515–520.

Puura, K., Sannisto, T. & Riihonen, R. 2018. Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa. Katsausartikkeli. *Lääkärilehti* 73 (21), 1345–1350.

Salonen, A., Kaunonen, M., Åstedt-Kurki, P., Järvenpää, A., Isoaho, H. & Tarkka, M-T. 2009. Parenting self-efficacy after childbirth. *Journal of advanced nursing* 65 (11), 2324–2336.

Slomian, J., Emonts, P., Vigneron, L., Acconcia, A., Glowacz, F., Reginster, J., Oumourgh, M. & Bruyère, O. 2017. Identifying maternal needs following childbirth: A qualitative study among mothers, fathers and professionals. *BMC Pregnancy and childbirth* 17, 1–13.

Tammekas, T., Haaranen, A., Pietilä, A-M. & Häggman-Laitila, A. 2018. Perheen voimavarat ja tuen tarpeet lastenneuvolassa puolitoistavuotiaan lapsen laajoissa terveystarkastuksissa. *Tutkiva hoitotyö* 16 (2), 29–31, 33–37.

Terveystalo. 2020a. Vanhemmuuden muutokset raskauden aikana. Odottavan äidin käsikirja. Viitattu 19.10.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/odk00027/vanhemmuuden-muutokset-raskauden-aikana>

Terveystalo. 2020b. Vanhemmuuteen kasvaminen. Odottavan äidin käsikirja. Viitattu 19.10.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/odk00025>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Viitattu 9.11.2022. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 6.4.2011/338. Viitattu 21.10.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338#L3>

Vuorenmaa, M., Salonen, A., Aho, A., Tarkka, M.T. & Åstedt-Kurki, P. 2011. Puolivuotiaiden lasten isien neuvolan terveydenhoitajalta saamat ohjeet ja tuki. *Hoitotiede* 23 (4), 285–295.

Zanettini, A., Urio, Â., de Souza, J. & Geremia, D. 2019. The motherhood experiences and the conception of mother-baby interaction: Interfaces between primiparous adult mothers and adolescents. *Revista de pesquisa, cuidado é fundamental online* 11 (3), 655–663.

Theuns-Boumans, L., Mathijssen, J., Rots-de Vries, C. & Goor, I. 2021. Survey of intention among public health nurses in providing solution-focused parenting support. *Public health nursing* 39 (3), 643–651.

Wells, G., Shields, L., Hauck, Y., Bennett, E. & Johnson, K. 2014. Do we make a difference? Parents' and nurses' experiences of using a strengths-based,

solution-focused approach to care. *Australian journal of child and health nursing* 11 (2), 5–10.

KATSAUKSESSA KÄYTETYT LÄHTEET

Anwar, E. & Stanistreet, D. 2014. 'It has not ruined my life; it has made my life better': A qualitative investigation of the experiences and future aspirations of young mothers from the North West of England. *Journal of public health* 37 (2), 269–276.

Brand, G., Morrison, P. & Down, B. 2015. "You don't know half the story": Deepening the dialogue with young mothers in Australia. *Journal of research in nursing* 20 (5), 353–369.

Hoffman, H., Olson, R. & Perales, F. 2020. New mothers and social support: A mixed-method study of young mothers in Australia. *Journal of sociology* 57 (4), 950–968.

Leese, M. 2014. The bumpy road to 'becoming': Capturing the stories that teenage mothers told about their journey into motherhood. *Child & family social Work* 21 (4), 521–529.

Mulherin, K. & Johnstone, M. 2015. Qualitative accounts of teenage and emerging adult women adjusting to motherhood. *Journal of reproductive & infant psychology* 33 (4), 388–401.

Norman, C., Moffatt, S. & Rankin, J. 2016. Young parents' views and experiences of interactions with health professionals. *The journal of family planning and reproductive health care* 42 (3), 179–185.

Reinicke, K. 2021. "I thought, Oh shit, because I was 19." Discourses and practices on young fatherhood in Denmark. *Families, relationships and societies* 10 (3), 463–478.

Reszel, J., Peterson, W. & Moreau, D. 2014. Young women's experiences of expected health behaviors during pregnancy: The importance of emotional support. *Journal of community health nursing* 31 (4), 198–211.

Robb, Y., McInery, D. & Martin, C. 2013. Exploration of the experiences of young mothers seeking and accessing health services. *Journal of reproductive and infant psychology* 31 (4), 399–412.

Ross, N., Church, S., Hill, M., Seaman, P. & Roberts, T. 2012. The perspectives of young men and their partners on maternity and health services during pregnancy and early parenthood. *Children & society* 26 (4), 304–315.

Shirani, F. 2015. "I'm bringing back a dead art": Continuity and change in the lives of young fathers. *Families, relationships and societies* 4 (2), 253–266.

Wilkes, L., Mannix, J. & Jackson, D. 2012. I am going to be a dad': Experiences and expectations of adolescent and young adult expectant fathers. *Journal of clinical nursing* 21 (1-2), 180–188.

LIITTEET

Liite 1.

Taulukko katsaukseen valituista alkuperäisistä tutkimusartikkeleista.

	Tekijät, vuosi, otsikko, toteutusmaa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja tutkimusmenetelmät	Laadun arviointi (y = yes, p = poor, nr = not reported)	Aineiston keskeisten tulosten kuvaus
1	Mulherin, K. & Johnstone, M. 2015. Qualitative accounts of teenage and emerging adult women adjusting to motherhood. Australia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka päälle 20-vuotiaat nuoret naiset siirtyvät ja sopeutuvat äitiyteen synnytyksen jälkeisenä vuonna verrattuna teini-ikäisiin äiteihin.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui (n=12) australialaisia äitejä (keski-ikä 20,5 vuotta). Puolistrukturoidut syvähaastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Tuki omalta äidiltä koettiin tärkeimmäksi. 20–24-vuotiaat parisuhteessa olevat naiset toivat esille, että kumppanin tuki auttoi äitiyteen siirtymisessä. Jotkut nuoret äidit ilmoittivat enemmän haasteita identiteetin muuttamisessa kuin teini-ikäiset äidit. Sosiaalinen tuki oli tärkeää kaikille naisille. Stigman kokemukset olivat yleisiä ja ne vaikuttivat negatiivisesti naisten sopeutumiseen äitiyteen.
2	Anwar, E. & Stanistreet, D. 2014. 'It has not ruined my life; it has made my life better': A qualitative investigation of the experiences and future aspirations of young mothers from the North West of England. Iso-Britannia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää teini-ikäisten äitien kokemuksia ja tulevaisuuden toiveita.	Laadullinen tutkimus. Tutkimuksessa haastateltiin (n=10) 16–19-vuotiaita äitejä. Syvähaastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Nuoret äidit kokivat äitiyden positiivisena kokemuksena, joka tarjosi heille arvostetun sosiaalisen roolin. He kokivat saavansa hyvin tukea omassa yhteisössään. He luottivat perheensä ja ammattilaisten tukeen.

(jatkuu)

3	Robb, Y., McInery, D. & Martin, C. 2013. Exploration of the experiences of young mothers seeking and accessing health services. Iso-Britannia.	Tarkoituksena oli selvittää nuorten äitien kokemuksia terveyspalvelujen, erityisesti äitiyshuollon palveluiden, löytämisestä ja saatavuudesta.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui (n=7) korkeintaan 23-vuotiaita äitejä. Strukturoimattomat haastattelut. Fenomenologinen lähestymistapa.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Haastattelujen pohjalta nousi kuusi teemaa: hylätyksi tulemisen tunne, tieto on elintärkeää, tuomitusti tunteminen, perhe ja ystävät, häirintä ja nuoremmat äidit tarvitsevat lisätukea. Näiden pohjalta muodostettiin keskeiset teemat: 1) tuen ja tiedon tarve 2) leimaantumisen pelko ja itsensä leimaaminen.
4	Ross, N., Church, S., Hill, M., Seaman, P. & Roberts, T. 2012. The perspectives of young men and their partners on maternity and health services during pregnancy and early parenthood. Iso-Britannia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli käsitellä nuorten parien kokemuksia äitiys- ja terveydenhuollosta raskauden aikana sekä vanhemmuuden alussa.	Laadullinen tutkimus. Miehet olivat iältään 16–25-vuotiaita ja heidän kumppaninsa 16–19 –vuotiaita (n=60). Puolistrukturoidut haastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Miehet usein tunsivat olevansa ulkopuolisia äitiys- ja terveydenhuollon palveluissa. Miehet toivat esille, että he tarvitsisivat enemmän mm. tiedollista tukea ja vertaistukea.
5	Wilkes, L., Mannix, J. & Jackson, D. 2012. I am going to be a dad': Experiences and expectations of adolescent and young adult expectant fathers. Australia.	Tarkoituksena tutkia tulevien nuorien isien kokemuksia liittyen lähestyvään isyyteen.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui 16-22-vuotiaita miehiä (n=7) Syvähaastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Nuoret miehet kokivat monia haasteita liittyen isyyteen. He toivat ilmi tiedon puutteet ja valmistautumattomuuden isyyteen. Lisäksi he toivat esille taloudelliset haasteet. He kokivat, että tiedon saanti koulussa liittyen seksuaalisuuteen ja vanhemmuuteen valmistaisi paremmin isyyteen.

6	<p>Reinicke, K. 2021. I thought, Oh shit, because I was 19." Discourses and practices on young fatherhood in Denmark. Tanska.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella nuorten miesten kokemuksia isyydestä.</p>	<p>Laadullinen tutkimus.</p> <p>Tutkimuksessa haastateltiin miehiä (n=30), jotka olivat 17–25-vuotiaita lapsen syntymässä.</p> <p>Puolistrukturoidut haastattelut.</p>	<p>(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (nr) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu</p>	<p>Tulosten mukaan miehet kokivat merkittäviä haasteita tullessaan isiksi nuorella iällä. Raskaus oli usein odottamaton ja heillä oli vaikeuksia nähdä itsensä isän roolissa.</p>
7	<p>Leese, M. 2014. The bumpy road to 'becoming': capturing the stories that teenage mothers told about their journey into motherhood. Iso-Britannia.</p>	<p>Artikkeli raportoi pienen osan isommasta etnografisesta tutkimuksesta, jonka tarkoituksena oli kuvata nuorten äitien kokemuksia äidiksi tulemisesta ja siihen liittyneistä haasteista.</p>	<p>Laadullinen tutkimus.</p> <p>Tutkimuksessa haastateltiin nuoria äitejä (n=12).</p> <p>Aineisto kerättiin narratiivisilla haastatteluilla sekä tutkittavien ja ei-tutkittavien tekemien havaintojen pohjalta.</p>	<p>(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (p) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu</p>	<p>Tutkimuksen nuoret äidit kuvasivat raskautta muutoksen ajaksi, jolloin heidän piti sopeutua ajatukseen siitä, että heistä on tulossa äitejä. Nuorten äitien kokemuksiin vaikutti perheeltä ja ystäviltä saatu tuki. Näin ollen tuen puute koettiin ongelmalliseksi. Siihen, että kokivatko nuoret äidiksi tulemisen positiivisena vai negatiivisena asiana yhdistyi muut tekijät kuten ihmissuhteet, raha-asiat, asuminen ja arkisen tuen saatavuus. Nuoret äidit olivat kohdanneet monia haasteita kuten ihmissuhdeongelmia, riippuvuuksia ja masennusta, jotka tekivät äitiyteen siirtymisestä vaikeampaa.</p>

8	Brand, G., Morrison, P. & Down, B. 2015. "You don't know half the story": Deepening the dialogue with young mothers in Australia. Australia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esiin nuorten naisten kokemuksia äitiydestä.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui (n=11) 16–23 –vuotiaita äitejä. Syvähaastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (p) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Tutkimukseen osallistuneille nuorille naisille äitiys oli merkittävä käännekohta heidän elämässään. 6 nuorta nimesi oman äitinsä tärkeimmäksi tukihenkilöksi raskauden ja varhaisen äitiyden aikana. Viisi äitiä nimesi puolisonsa ja hänen perheensä, erityisesti emotionaalisen tuen antamisessa. Osallistujat saivat myös neuvoja vanhemmuuteen toisilta nuorilta äideiltä.
9	Hoffman, H., Olson, R. & Perales, F. 2020. New mothers and social support: A mixed-method study of young mothers in Australia. Australia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella australialaisten äitien saamaa sosiaalista tukea eri ikäryhmissä. Tutkimus keskittyi erityisesti nuorten äitien kokemuksiin.	Monimenetelmä tutkimus. Kvantitatiivinen data LSAC-tutkimuksesta. Tutkimuksessa haastateltiin iältään 16–25 –vuotiaita äitejä (n=9). Syvähaastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Tutkimuksen mukaan nuorilla äideillä oli usein vaikea lapsuus ja haastavat välit omien vanhempiensa kanssa. Kuitenkin raskauden jälkeen monet lähentyivät omien äitinsä kanssa ja näkivät heidät tärkeänä tuen lähteenä.
10	Norman, C., Moffatt, S. & Rankin, J. 2016. Young parents' views and experiences of interactions with health professionals. Iso-Britannia.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia vuorovaikutuksesta terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui alle 24-vuotiaita äitejä (n=7) ja isiä (n=3). Puolistrukturoidut haastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Haastattelujen pohjalta nousi esille seuraavia teemoja: uskomukset lasten terveydestä, itsensä todistaminen vanhempana ja vanhemmuuden positiiviset puolet. Kaikki haastateltavat vanhemmat kyseenalaistivat lääkäreiden ja sairaanhoitajien auktoriteettia ja arvostelukykyä lastensa terveyden suhteen.

11	Shirani, F. 2015. "I'm bringing back a dead art": Continuity and change in the lives of young fathers. Iso-Britannia.	Analyysin tarkoituksena on ymmärtää jatkuvuutta ja muutosta nuorten isien elämässä liittyen elättämiseen ja vanhemmuuteen osallistumiseen.	Laadullinen tutkimus. Aineisto on peräisin osaotoksena 15-22-vuotiaiden miesten haastatteluista (n=8), jotka osallistuivat toiseen kahdesta laadullisesta tutkimuksesta. Puolistrukturoidut haastattelut.	(y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (nr) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Nuoret isät toivat esille taloudelliset haasteet. Vanhemmuuden tuki oli tärkeää suurimmalle osalle nuorista isistä. Osa sai taloudellista tukea omilta vanhemmiltaan ja asuivat kotona. Tämä riippuvuus toisaalta koettiin myös haastavana. Haastatteluista nousi myös esille se, että osa nuorista isistä etäännyi ystävistään eri elämäntilanteiden vuoksi.
12	Reszel, J., Peterson, W. & Moreau, D. 2014. Young women's experiences of expected health behaviours during pregnancy: The importance of emotional support. Kanada.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten äitien kokemuksia muiden odotuksista liittyen terveyskäyttäytymiseen raskauden aikana. Lisäksi tarkasteltiin nuorten äitien kokemuksia elintapojen muuttamisesta raskauden aikana.	Laadullinen tutkimus. Tutkimukseen osallistuneet nuoret äidit (n=9) olivat iältään 15–24-vuotiaita. Puolistrukturoidut haastattelut.	y) Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite kuvattu (y) Tutkimussuunnitelmaa kuvattu riittävästi (y) Tutkimusmenetelmät sopivia (y) Teoreettinen viitekehys on selkeä (y) Tuloksia tarkasteltu puutteiden näkökulmasta (y) Johtopäätöksistä keskusteltu	Tulosten mukaan nuoret naiset saivat tiedollista tukea raskauden aikana. Siihen tulisi kuitenkin yhdistää myös emotionaalinen tuki, jotta kokemus elintapamuutosten toteuttamisesta raskauden aikana olisi positiivinen ja voimaannuttava.

Liite 2.

Taulukko pelkistysten ryhmittelystä alaluokiksi.

Pelkistetyt ilmaisut	Alaluokat
Parisuhde muuttuu (1) Vähemmän aikaa toisilleen (1) Kumppani ei ymmärrä (12) Kumppani kontrolloi (12) Kumppani tulee ja menee miten huvittaa (9) Odottaa kumppanilta enemmän kuin mitä saa (9) Kumppani haluaa tauon parisuhteesta (9)	Parisuhteen haasteet
Oli paljon onnellisempi (1) Oli paljon rennompi (1) Koki vähemmän stressiä (1) Vapautta oli enemmän (1) Tottunut menemään ulos joka ilta (8) Tottunut tekemään mitä haluaa (8) Tulevaisuuden suunnitelmat siirtyvät (5) Piti keskeyttää ura (5) Pitää tehdä uhrauksia (5) Tottunut juhlimaan (12)	Vapauden menetys
Vastuu vauvasta (2) Joutuu ottamaan vastuun (6) Toisen elämä omissa käsissä (5) Olla vastuussa kaikesta (5) Ei halua ottaa vastuuta (6) Joku muu olisi vastuussa lapsesta (7) Tulee huolehtia itsestä (12) Pitää olla tupakoimatta (12)	Vastuun ottaminen

(jatkuu)

<p>Huoli vauvasta (7) Vauvasta huolehtiminen (5) Ei tarvinnut huolehtia vauvasta (1) Vauvasta pitää huolehtia (1) Miettii, mitä vauvalle tapahtuu, jos tulee ero (5)</p>	Lapsesta huolehtiminen
<p>Voiko täyttää odotukset vanhempina? (6) Pelko vauvan huolehtimisesta (7) Miten olla isä, kun ei ole rahaa (11) Huolissaan onko hyvä äiti vai ei (12) Huolissaan minkälainen äiti tulee olemaan (12)</p>	Riittämättömyyden tunne
<p>Ei tunne tekevänsä hyvää työtä vastaanottaessa apua (8) Miettii, jos tekee väärin lasta kohtaan (5) Kokee, ettei keskiluokkaisissa perheissä tapahdu tällaista (7) Tunne, että muut eivät hyväksy ryhmään (7) Muut ryhmässä hyviä äitejä (7)</p>	Itseluottamuksen puute
<p>Raskauden piilottaminen (1) Raskauden häpeäminen (1) Ei halua muiden tietävän, ettei selviäisi (1) Ei halua, että muut katsovat niin kuin katsovat (12) Ajattelee kaikkien tuijottavan (8) Ihmiset tuijottavat (1)</p>	Häpeän tunne
<p>Muut katsovat eri tavalla (3) Eryteisesti vanhat naiset katsovat alentavasti (2) Vanhemmat naiset katsovat alentavasti (3) Ihmiset arvostelevat (12) Arvostellaan, että on liian nuori vanhemmaksi (2) Ajattelee muiden tuomitsevan nopeasti (8) Nähdään vain negatiiviset puolet (2) Ihmiset ajattelevat, että nuori äiti ei huolehdi lapsestaan (2) Muut pitävät tyhmänä (3) Muiden vakuuttelu (6)</p>	Arvostuksen puute

<p>Lääkärit katsovat, kuin olisi nuori ja tyhmä (10) Lääkärit tietävät kaiken ja vanhempi ei tiedä mitään (10) Ammattilaiset olettavat, että vähemmän koulutetulla nuorella ei ole tietoa (10) Ammattilaisen mielestä nuori äiti ei osaa mitään (10) Ei tunne oloa mukavaksi kysyessä ammattilaiselta apua (3) Kuin olisi tyhmä (10) Ammattilaiset pitävät tyhmänä (3) Ei halua tulla arvostelluksi kysyessä apua (3)</p>	<p>Ammattilaisten vähättelevä suhtautuminen</p>
<p>Vanhemmat eivät ole iloisia lapsen isästä (7) Vanhempien mielestä liian nuori äidiksi (7) Vanhempien painostus aborttiin (7) Isän vanhempien mielestä lapsen pitäminen ei ole hyvä idea (5) Isän vanhemmat olisivat suostutelleet tekemään abortin (5)</p>	<p>Hyväksynnän puute</p>
<p>Kavereiden menettäminen (9) Ei ole kavereita (12) Oman ikäisten vaikea samaistua (9) Kaverit kohtelevat eri tavalla (8) Helppo eristäytyä (2) Helppo jäädä jumiin kotiin (2) Yhteydenpidon menetys kavereihin (11) Ei halua mennä vanhojen ystävien kanssa ulos (2) Ei voi mennä ulos kavereiden kanssa (12) Ei näe enää vanhoja ystäviä (2)</p>	<p>Sosiaalisten kontaktien puute</p>
<p>Melkein kaikesta luopuminen ollakseen äiti (1) Ei tunne olevansa äiti (7) Ei halua tuntea olevansa äiti (7) Joku muu olisi hänen äitinsä (7) Äidiksi tuleminen muuttaa sinua täysin (8) Oletetaan, että rakastat äitinä olemista (7)</p>	<p>Äidin minän muuttuminen</p>
<p>Ei halua kertoa masentuneisuudesta (1) Sai vaikean masennuksen (7)</p>	<p>Psyykkisen tuen tarve</p>

Päässä pyörii negatiivisia ajatuksia (5)	
On fyysisesti uuvuttavaa (1) Ei voi nukkua (1) On raskasta (7) On emotionaalisesti uuvuttavaa (1)	Arjessa jaksaminen
Ei ole rahaa (2) Huoli rahasta (6) Ei ole rahaa (11) Ei pysty ostamaan lapselle mitään (11) Riippuvuus omista vanhemmista (11) Joutuu asumaan vanhempien luona (11) Ollut taloudellisesti tiukkaa (11) Rahaa on vaikea löytää riittävästi (2) Perhe auttaa taloudellisesti (2) Ei saa menettää työtään, jotta on rahaa perheelle (5) Joutuu kasvattamaan lasta epäsuotuisassa ympäristössä (11)	Taloudelliset haasteet
Tuen puute sairaalassa (3) Ei kysytä, miten syöttäminen sujuu (3) Ei kysytä, osaako vaihtaa vaipan (3) Kumppani epävarma lapsen hoitamisesta (9) Ammattilaisten pitäisi kertoa paljonko vauvaa tulee syöttää (3)	Vauvan hoitoon liittyvä tuen tarve
Miten vaippa vaihdetaan? (7) Miten vauvaa kylvetetään? (7) Tiedon puute vauvan syöttämisestä (3)	Vauvan hoitoon liittyvä tiedon puute
Isille enemmän tietoa (4) Isä tukeutuu kumppaniin saadakseen tietoa (4) Miehet tarvitsevat samankaltaista opetusta koulussa vauvan syntymästä kuin naiset (5)	Isien tiedon puute
Ohjausta nuorille isille (4) Isältä ei kysytä kysymyksiä (4) Isälle ei puhuta (4)	Isää ei huomioida

<p>Isälle tulee tunne, ettei olisi paikalla (4)</p> <p>Isille tulisi kertoa miten he voivat auttaa (4)</p> <p>He eivät halua, että isät ovat osallisina (4)</p> <p>Kaikki mitä he sanovat on tarkoitettu vain tytöille (4)</p> <p>Pojille ei ole mitään (4)</p> <p>Isä ei halunnut lasta (6)</p> <p>Isä haluaa tapaamisoikeudet (11)</p> <p>Isä voi nähdä poikaansa vain äidin luona (11)</p> <p>Äiti peruu lapsen tapaamisia isän kanssa (6)</p>	
<p>Ei valmis vauvalle (11)</p> <p>Katuu raskautta (1)</p> <p>Ei koe olevansa vanhempi (11)</p> <p>Pelko vanhempana olemisesta (7)</p> <p>Lapsen saaminen erilaista kuin kuvitteli (7)</p> <p>Pahinta oli tajutessa olevansa vauvan äiti (7)</p> <p>Ei valmis isäksi (6)</p> <p>Liian nuori isäksi (6)</p>	Ei valmis vanhemmaksi
<p>Puhuu mieluummin kavereilleen kuin vanhemmille (8)</p> <p>Kaverit käyvät läpi samoja asioita (8)</p> <p>Muilla isillä samoja huolia (4)</p> <p>Haluaisi tietää, miten muut nuoret isät pärjäävät (4)</p> <p>Kysyy mieluummin läheisiltä, joilla on vauvoja (3)</p> <p>Erilainen kuin muut nuoret äidit (7)</p> <p>Erilainen verrattuna muihin nuoriin äiteihin (7)</p>	Vertaistuen tarve